PLAN VAN AANPAK

SAMENWERKING WINDENERGIE

REGIO ZUIDWEST DRENTHE

24 november 2025

Inhoudsopgave: Plan van Aanpak en Routekaart Windenergie

1. Inleiding 4

1.1 Aanleiding en context 4
1.2 Doel van het Plan van Aanpak 4
1.3 Stakeholderssessies 5
1.4 Leeswijzer 5

2. Strategisch Kader 6

2.1 Nationale en regionale energie-ambities (RES-doelstellingen) 6
2.1.1 RES-Afspraken 6
2.1.2 Situatie met twee provincies 6
2.1.3 Ambitie voor Samenwerking 7
2.2 Projectaanpak/ werkwijze/ procesbenadering per gemeente en provincie 7
2.3 Wet- en regelgeving (normen, geluid, lokaal eigenaarschap) 7
2.3.1 Afstandsnormen 7
2.3.2 Geluidsnormen en Milieu-impact 8
2.3.3 Lokaal Eigendom 8

3. Analyse van stakeholders, gebieden en thema's 9

3.1 Stakeholderanalyse (intern en extern) 9
3.2 Inventarisatie van kansrijke gebieden 9
3.3 Belangrijke thema's en knelpunten 9
3.4 Lijn voor samenwerking: eerst samen beleid, later wellicht op projectniveau 10

4. Visie op windenergie en mogelijke rollen 12

4.1 Visie op windenergie in de regio 12
4.2 Scenario's voor Windenergieontwikkeling 14
4.1.1 Scenario 1: Loslaten 14
4.1.2 Scenario 2: Faciliteren 14
4.1.3 Scenario 3: Stimuleren 15
4.1.4 Scenario 4: Regisseren 15
4.1.5 Keuze rolopvattingen voor opstarten mogelijk gezamenlijk project 15

5. Participatie- en Communicatieaanpak 17

5.1 Uitgangspunten en belang van participatie 17
5.2 Gezamenlijkheid én lokale ruimte 17
5.3 Participatiestrategieën 17
5.4 Risico's en aandachtspunten participatie 18
5.5 Opbrengst bijeenkomsten ketenpartners en stakeholders 13 mei 18
5.6 Communicatiestrategie en -middelen 18
5.7 Strategie samenwerking 18

6. Organisatiestructuur 20

6.1 Organisatiestructuur samenwerking 20
6.2 Rollen en verantwoordelijkheden 20
6.3 Borging en monitoring van voortgang 21

7. Routekaart naar Realisatie 22

7.1 Stappenplan ontwikkeling windenergie 22
7.2 Tijdspad en mijlpalen samenwerking 27
7.3 Besluitvormingsmomenten 29

8. Financiën en Middelen 30

8.1 Kostenraming voor het proces 30
8.2 Beschikbare budgetten en subsidies 30

9. Risicoanalyse 31
9.1 Risico's voor proces en inhoud 31
9.2 Strategieën voor risicomanagement 31

10. Samenvatting en vervolgstappen 33
10.1 Vervolgstappen 33
10.2 Stakeholdersessies 13 mei 33
10.3 Aanbevelingen voor het vervolgtraject 34
10.4 Vooruitblik naar de implementatie 35

Bijlage 1: Tabel beleid en aanpak per gemeente 36
Bijlage 2: Modellen lokaal eigendom bij windprojecten 42
Bijlage 3: Begrippenlijst 44

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en context

De energietransitie en de nationale doelstellingen op het gebied van CO_2-reductie en hernieuwbare energie vragen om een versnelde inzet van windenergie. In de Regio Zuidwest-Drenthe worden de krachten gebundeld om gezamenlijk te verkennen welke mogelijkheden er zijn voor windenergie binnen de regio. Deze samenwerking is vastgelegd in het convenant 'Gezamenlijke Verkenning Windenergie'.

Het convenant dient als basis voor een gestructureerd proces waarbij de betrokken partijen hun beleidsmatige, ruimtelijke en participatieve kaders afstemmen. Daarbij wordt rekening gehouden met zowel nationale als regionale doelstellingen, zoals vastgelegd in de Regionale Energiestrategieën (RES Drenthe en RES West-Overijssel). De uitdaging is om binnen de beschikbare ruimte en wet- en regelgeving een evenwichtige ontwikkeling van windenergie te realiseren met oog voor lokaal eigendom, maatschappelijke acceptatie en ruimtelijke inpassing.

1.2 Doel van het Plan van Aanpak

Het plan van aanpak biedt richting aan de samenwerking en de te nemen stappen binnen het verkenningstraject voor windenergie. Het vormt de basis voor het maken van keuzes en leidt tot:

1) Scenario's voor de ontwikkeling van windenergie in de regio.
2) Een routekaart met belangrijke mijlpalen en momenten van besluitvorming.

Om tot de scenario's te komen, wordt gewerkt met vier inhoudelijke bouwstenen:

a) Lokaal eigendom
   Er wordt een kader opgesteld voor lokaal eigendom, waarbij gestreefd wordt naar harmonisatie van de uitgangspunten rond lokaal eigendom van iedere gemeente en de provincie bij projecten binnen de scope van de samenwerking.
b) Communicatie en participatie
   De communicatie vanuit de samenwerking wordt stapsgewijs nader vormgegeven. Er wordt een communicatieplan opgesteld om de inwoners en stakeholders goed te informeren. Uitgangspunt hierbij is duidelijke berichtgeving over wat er in de samenwerking gebeurt en wat per gemeente. De participatie die per gemeente plaatsvindt, wordt nauw afgestemd waarbij goed wordt gekeken tot hoever de invloed van een mogelijk windpark reikt. Participatie over beleid in de samenwerking wordt gezamenlijk vormgegeven.
c) Ruimtelijke inpassing en landschappelijke kwaliteit
   Er wordt onderzocht of een gezamenlijke visie of richtlijnen voor landschappelijke en ruimtelijke randvoorwaarden mogelijk zijn. Daarnaast werken de gemeenten individueel aan hun eigen locatiekeuzes. De provincie Drenthe voert een eigen ruimtelijke verkenning uit over het hele gebied. De provincie Overijssel heeft haar eigen windbeleid.
d) Samenwerking en vervolgstappen
   Er wordt advies gegeven over hoe de samenwerking op korte en op langere termijn vorm kan krijgen bij het bepalen van beleid in één of meerdere en in gezamenlijke of losse projecten.

Resultaat

De gemaakte keuzes binnen deze bouwstenen leiden tot een afgestemd beleid en een mogelijk gezamenlijk proces voor vergunningverlening passend bij één of meerdere windenergieprojecten.
Ook wanneer er geen sprake is van een gezamenlijk windproject, kan er worden gewerkt aan het ontwikkelen van eenduidige definities, richtlijnen en processen. Deze hebben betrekking op belangrijke thema's uit de hierboven benoemde bouwstenen lokaal eigendom, communicatie, procesparticipatie, financiële participatie en (ruimtelijke) randvoorwaarden.

Door deze aanpak worden de individuele beleidsprocessen van de gemeenten en de provincie op elkaar afgestemd en wordt er gezocht naar synergie in de ontwikkeling van windenergie waar mogelijk.

1.3 Stakeholderssessies

Op 13 mei 2025 zijn zowel een sessie met ketenpartners als een bijeenkomst met stakeholders georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten is met vertegenwoordigers van overheden, netbeheerders, maatschappelijke organisaties, bedrijven, (energie)coöperaties en andere belangenorganisaties gesproken over de opgaven, zorgen en randvoorwaarden rondom de ontwikkeling van windenergie in de regio. De gesprekken zijn benut om inzichten op te halen over alle vier de bouwstenen: lokaal eigendom, participatie, landschappelijke inpassing en samenwerking. De opbrengsten uit beide sessies zijn gebundeld en vormen een belangrijke inhoudelijke basis voor dit Plan van Aanpak en zijn op een aantal plekken verwerkt en geduid.

1.4 Leeswijzer

Dit Plan van Aanpak beschrijft hoe de Regio Zuidwest-Drenthe het proces van windenergieontwikkeling vormgeeft en organiseert. Het document geeft inzicht in de stappen die worden gezet, hoe belanghebbenden worden betrokken en hoe besluiten worden voorbereid en genomen.

Hoofdstuk 1 (Inleiding) beschrijft de aanleiding, context en doelen van het document. Dit hoofdstuk maakt duidelijk wat het resultaat van deze aanpak moet zijn.

Hoofdstuk 2 (Strategisch Kader) gaat in op de relevante beleidsmatige kaders op zowel nationaal als regionaal niveau, inclusief afspraken uit de Regionale Energiestrategieën (RES). Ook worden hier specifieke lokale beleidskaders per betrokken gemeente en provincie uitgewerkt en relevante wet- en regelgeving beschreven. Ook wordt hier de rol van de provincie Overijssel toegelicht.

Hoofdstuk 3 (Analyse van het Speelveld) geeft een overzicht van stakeholders, kansrijke gebieden, thema's, knelpunten en belangrijke lessen uit (grensoverschrijdende) projecten elders. Hiermee biedt dit hoofdstuk inzicht in het krachtenveld waarin de windstrategie wordt ontwikkeld.

Hoofdstuk 4 Visie op windenergie en rolneming beschrijft de visie op windenergie vanuit de samenwerking en verschillende scenario's die gemeenten kunnen hanteren om invulling te geven aan windenergieontwikkeling.

Hoofdstuk 5 (Communicatie en Participatie aanpak) geeft een aanzet hoe bewoners, belanghebbenden en andere stakeholders actief betrokken worden. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de participatie en communicatie vorm krijgen en hoe gezamenlijke én lokale keuzes hierin worden gemaakt.

Hoofdstuk 6 (Kernpunten van de aanpak) bevat de kernstappen en thema's die centraal staan in het gezamenlijke proces, inclusief overlegvormen en onderlinge samenwerking tussen gemeenten en provincie.

Hoofdstuk 7 (Routekaart naar Realisatie) beschrijft de concrete stappen naar uitvoering, inclusief belangrijke mijlpalen en besluitvormingsmomenten. Ook rollen, verantwoordelijkheden en borging van het proces worden hier duidelijk aangegeven.

Hoofdstuk 8 (Financiën en Middelen) biedt inzicht in de benodigde middelen, financiële kaders en eventuele risico's. Dit hoofdstuk geeft duidelijkheid over de budgettaire aspecten van het project.

Hoofdstuk 9 (Risicoanalyse) beschrijft welke risico's er tijdens het proces kunnen optreden, hoe deze worden beheerst en welke maatregelen er zijn getroffen om hierop tijdig te anticiperen en adequaat te reageren.

Hoofdstuk 10 (Conclusies en Aanbevelingen) sluit het document af met een samenvatting van de belangrijkste inzichten, concrete aanbevelingen en een vooruitblik op het vervolgproces naar implementatie van windenergie in de regio.

In de **bijlage** is een schematische weergave opgenomen van het windproces in de vorm van een routekaart. Die biedt een overzicht van de belangrijkste processtappen en besluitvormingsmomenten.

2. Strategisch Kader

2.1 Nationale en regionale energie-ambities (RES-doelstellingen)

Het Nederlandse beleid voor windenergie is vastgelegd in de Klimaatwet en het Klimaatakkoord. Hierin is afgesproken dat Nederland in 2030 ten minste 49% CO_2-reductie wil realiseren ten opzichte van 1990. Het kabinet Rutte IV heeft de ambitie verhoogd naar 55% op basis van Europese 'Fit for 55' afspraken. Windenergie, zowel op land als op zee, speelt een cruciale rol in deze energietransitie.

Het Rijk heeft met het Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (NP RES) de verantwoordelijkheid voor de energietransitie gedeeltelijk belegd bij de regio's. Dit betekent dat regionale en lokale overheden gezamenlijk zoekgebieden en locaties voor windenergie vaststellen binnen de RES-regio's.

2.1.1 RES-Afspraken

De gemeenten Meppel, De Wolden, Westerveld en Steenwijkerland vallen onder twee verschillende RES-regio's:

- RES Drenthe: Hierin werken onder andere de provincie Drenthe en haar gemeenten (waaronder Meppel, De Wolden en Westerveld) samen om de vastgestelde doelstelling van 3,45 TWh hernieuwbare energieopwekking in 2030 te realiseren.
- RES West-Overijssel: De provincie Overijssel en de betrokken gemeenten (o.a. Steenwijkerland) hebben binnen deze RES-regio afspraken gemaakt over de verdeling van de hernieuwbare energieopgave, waarbij zon en wind beide een rol spelen.

Door deze verdeling is afstemming tussen de betrokken regio's essentieel om tot een gezamenlijke en gedragen aanpak te komen.

2.1.2 Situatie met twee provincies

De samenwerking vindt plaats in een gebied waar zowel de provincie Drenthe als de provincie Overijssel bevoegdheden hebben. Dit heeft consequenties voor de ruimtelijke inpassing, vergunningverlening en beleidsontwikkeling:

- Provincie Drenthe: heeft beleid gericht op ruimtelijke clustering van windparken en lokaal eigendom en participatie.
- Provincie Overijssel: hanteert uitgangspunten op het gebied van ruimte (waar mag het wel/niet), lokaal eigendom (50% procent) en het proces (afspraken met gemeentes over het maximale aantal windturbines).

Een effectieve samenwerking tussen de provincies is noodzakelijk om belemmeringen te voorkomen en windenergieprojecten op grenslocaties efficiënt te ontwikkelen.

De provincie Overijssel heeft al windbeleid vastgesteld met daarin afspraken met haar gemeenten, waaronder Steenwijkerland, over hoe tot een keuze voor windturbinelocaties wordt gekomen. De provincie Overijssel neemt daarom geen actieve rol in de verkenning van de samenwerkende gemeenten en de provincie Drenthe, maar ondersteunen deze verkenning middels een subsidie. De provincie Overijssel heeft inmiddels bekend gemaakt hoe zij initiatieven in Steenwijkerland waardeert en aan welke ze wil meewerken. Onder andere initiatieven op de grens tussen Steenwijkerland en Meppel zijn afgewezen. Een initiatief voor 1 turbine bij een industrieterrein krijgt medewerking. Tijdens het totstandkomingsproces van dit plan van aanpak was nog niet bekend of er een project in Steenwijkerland is geselecteerd door de provincie.

2.1.3 Ambitie voor Samenwerking

De gemeenten en provincies streven naar een samenhangende aanpak waarbij:

- De RES-opgaven en nationale klimaatdoelen worden gehaald.
- Tegenstrijdige doelstellingen tussen verschillende bestuurlijke niveaus en beleidskaders worden voorkomen of opgelost.
- Er een gezamenlijk gedragen visie op windenergie komt, inclusief afspraken over lokaal eigendom en participatie.
- Gemeenschappelijke gebiedsprocessen en besluitvorming worden afgestemd, zodat initiatieven efficiënt en met voldoende draagvlak kunnen worden ontwikkeld.

2.2 Projectaanpak/ werkwijze/ procesbenadering per gemeente en provincie

In bijlage 1 is een overzicht per gemeente opgenomen wie er betrokken zijn bij het gezamenlijke windproject, wat er speelt, welke lokale beleidskaders of knelpunten er zijn en welke stappen er per gemeente en / provincie nog gepland staan. Deze opsomming is niet limitatief, maar is een globale weergave van betrokkenen.

2.3 Wet- en regelgeving (normen, geluid, lokaal eigenaarschap)

2.3.1 Afstandsnormen

Afstandsnormen bepalen de minimale afstand tussen windturbines en gevoelige bestemmingen om hinder en gezondheidsrisico's te beperken. In Nederland gelden op dit moment geen uniforme landelijke afstandsnormen, maar gemeenten en provincies moeten hun eigen normen vaststellen. In veel gevallen worden normen gebaseerd op:

- Internationale referenties zoals de Vlaamse en Duitse afstandsregels.
- Jurisprudentie en milieueffectstudies, afhankelijk van de omgeving en milieueffecten.
- Gemeente en/of provincie kan zelf lokale normen ontwikkelen totdat het Rijk landelijke normen heeft vastgesteld.
- Mogelijke normering op basis van komende landelijke wet- en regelgeving.

Natuur

Bij het plaatsen van windturbines in de nabijheid van natuurgebieden zijn er in Nederland geen specifieke landelijke afstandsnormen vastgesteld. Echter, het is essentieel om rekening te houden met mogelijke effecten op flora en fauna. Maatregelen zoals het handhaven van voldoende afstand tot natuurgebieden en het vermijden van plaatsing in foerageergebieden of trekroutes van vogels dragen bij aan het behoud van de natuur.

Water

De KRW-richtlijnen (Kaderrichtlijn Water) zijn Europese regels voor de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater. Provincies, gemeenten en waterschappen zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de maatregelen om de KRW-doelen te bereiken, uiterlijk in 2027. Het Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD) onderzoekt of in Meppel, in het gebied Noord IV (tevens de focuslocatie voor windenergie van de gemeente) maatregelen getroffen kunnen worden ter ondersteuning van deze opgave. Integrale afstemming tussen beide opgaven is noodzakelijk.

Elektromagnetische verstoringen

In samenwerking met gemeenten en provincies worden de beschermingszones en normen tegen elektromagnetische verstoringen verwerkt in omgevingsplannen. Zo wordt voorkomen dat nieuwe projecten (zoals zonneparken of windmolens) storing veroorzaken bij de telescopen van ASTRON.

De gebieden Noord IV en Ruinerwold Noord vallen beiden onder de beschermingszones die vanuit ASTRON worden aangehouden. Dit betekent dat er (waarschijnlijk) aanvullende maatregelen moeten worden genomen om de radiologie van Astron niet te verstoren.

NB: Zolang er geen landelijke normstelling is rondom windturbines is er een tijdelijke regeling om te werken met lokale normen. De tijdelijke regeling is verlengd tot 31-12-2026. Het is onduidelijk of en wanneer het Rijk nieuwe normen gaat vaststellen.

De keuze om te werken met lokale normen (wel of niet) zou gemaakt moeten worden voor het opstarten van de formele ruimtelijke procedure: de planologische fase (zie hoofdstuk 7 en routekaart).

Omgevingswet
Over bovenstaande aspecten moet een gewogen keuze (een evenwichtige toedeling van functies aan locaties), worden gemaakt met een gerichte inzet van het instrumentarium van de Omgevingswet.

2.3.2 Geluidsnormen en Milieu-impact

Windturbines produceren geluid dat kan variëren afhankelijk van hoogte, windkracht en omgevingsfactoren. Alhoewel er geen landelijke norm[1] is, worden voor de verkenning van windparken de volgende geluidsmaxima als richtlijn gehanteerd:

- Lden 47 dB(A) als maximale geluidsbelasting op woningen.
- Lnight 41 dB(A) als nachtnorm.
- Aanvullende eisen bij nabijheid van natuurgebieden.

Naast geluid is er bij een windproject nog een groot aantal andere milieuaspecten waarmee rekening moet worden gehouden waaronder slagschaduw en externe veiligheid.
De Omgevingswet verplicht gemeenten om in hun omgevingsplannen heldere kaders vast te leggen.

2.3.3 Lokaal Eigendom

Bij de uitwerking van het klimaatakkoord is vastgelegd dat wordt gestreefd naar minimaal 50% lokaal eigendom bij windenergieprojecten. Over het algemeen wordt daaronder verstaan:

- Inwoners en coöperaties krijgen de optie om mede-eigenaar te worden en een financiële participatiemogelijkheid.
- Gemeenten en provincies stimuleren betrokkenheid, primair via energiecoöperaties.
- Gemeentes stellen eigen streefnormen voor lokaal eigendom die soms ook boven de landelijke ambities/afspraken uitkomen.
- Er worden afspraken gemaakt over compensatie en omgevingsfondsen.
- Hierbij heeft het meerwaarde om dit te verwerken in anterieure overeenkomsten.

De nieuwe Energiewet die per 1 januari 2026 van kracht wordt, biedt meer mogelijkheden om lokaal eigendom sterker te positioneren onder meer door energiegemeenschappen (waarbij levering van lokale energie een optie wordt).

De samenwerkende gemeenten en provincie hebben de ambitie om windenergie zoveel als mogelijk via lokaal eigendom te bewerkstelligen. Gemeenten en provincie hebben eigen uitgangspunten als het gaat om lokaal eigendom (zie de overzichtstabel in bijlage 1).

Lokaal eigendom zou (minimaal per project) gemeentegrens overstijgend moeten zijn, bijvoorbeeld gebonden aan een invloed cirkel.
De betrokken gemeenten, zijn de gemeenten met grondgebied binnen deze cirkel van invloed, beogen samen te werken met energiecoöperaties om de beste juridische en financiële constructies voor lokaal eigendom te realiseren. Dit alles moet vorm krijgen in **collectief beleid voor lokaal eigendom** in combinatie met het sluitend definiëren van het begrip “lokaal eigenaarschap”.

[1] Het ontwerpbesluit windturbines leefomgeving is in voorbereiding

3. Analyse van stakeholders, gebieden en thema's

3.1 Stakeholderanalyse (intern en extern)

De ontwikkeling van windenergie raakt verschillende belanghebbenden met uiteenlopende perspectieven en belangen. In een eerste verkenning zijn de volgende stakeholder- en belangengroepen geïdentificeerd:

- Overheden: Gemeenten, provincies en waterschap spelen een rol in vergunningverlening en beleidsontwikkeling.
- Inwoners, ondernemers en belangengroepen: Lokale bewoners, actiegroepen en dorpsraden hebben belangen op het gebied van gezondheid, landschap en leefbaarheid.
- Energiecoöperaties: Lokale initiatieven streven naar lokaal eigendom en duurzame energieopwekking.
- Marktpartijen en ontwikkelaars: Commerciële ontwikkelaars van windparken die de technische en financiële haalbaarheid onderzoeken en projecten ontwikkelen om te verkopen of te exploiteren.
- Grondeigenaren: Zijn noodzakelijk voor realisatie en maken ontwikkelingen mogelijk en hebben zo ook de mogelijkheid om ook hun (agrarische) verdienmodel te verbreden.
- Milieuorganisaties: Bewaken de impact van windenergie op natuur en biodiversiteit.
- Diverse ketenpartners zoals netbeheerders, defensie, Astron, drinkwaterbedrijven Vitens en WMD.

Elke groep heeft een eigen rol en belang in het proces. Een effectieve aanpak vereist gerichte communicatie en participatie om de acceptatie van windenergieontwikkeling te vergroten.

3.2 Inventarisatie van kansrijke gebieden

Op dit moment zien de gemeenten de volgende gebieden als kansrijk voor windenergie:

- Ruinerwold Noord (De Wolden): Door de gemeenteraad aangewezen als locatie voor verder verkennend onderzoek.
- Noord IV (Meppel): Gekoppeld aan bedrijventerrein en de wateropgave, vastgelegd in de structuurvisie omgevingsprogramma Noord IV en de Omgevingsvisie van de gemeente Meppel.
- In de gemeente Steenwijkerland heeft de provincie Overijssel besloten om medewerking te verlenen aan één initiatief van 1 windturbine op bedrijventerrein Groot Verlaat bij Steenwijk. Andere initiatieven zijn afgewezen, waaronder initiatieven op en rond de grens met Meppel. De beleidskaders in Overijssel en de afspraken tussen de provincie Overijssel en Steenwijkerland brengen vervolgens mee, dat er momenteel nog ruimte is voor enkele turbines op bedrijventerreinen.

Locatiekeuzes worden door gemeenten gemaakt. De samenwerking omvat vooralsnog géén nieuwe locatiekeuzeprocessen, maar richt zich primair op afstemming van beleidsmatige randvoorwaarden en houdt de mogelijkheid open voor projectmatige samenwerking.

In bijlage 1 is een tabel opgenomen met vastgestelde beleidspunten die relevant zijn voor de samenwerking windenergie.

3.3 Belangrijke thema's en knelpunten

Op basis van de inventarisatie van kansrijke gebieden en eerdere ervaringen met vergelijkbare (grensoverschrijdende) windprojecten zijn diverse belangrijke thema's en knelpunten geïdentificeerd die bijzondere aandacht vereisen binnen het proces. Het gaat om de vier belangrijke onderwerpen waar dit plan van aanpak zich vooral op richt:

1. Lokaal eigendom en financiële participatie: Alle gemeenten streven naar lokaal eigendom om economische voordelen lokaal te houden. Er is echter nog geen eenduidig beleid en de juridische en financiële constructies voor lokaal eigendom behoeven verdere uitwerking.
2. Participatie en draagvlak: De maatschappelijke acceptatie van windprojecten is cruciaal. Transparante communicatie en actieve betrokkenheid van inwoners, energiecoöperaties en lokale belangengroepen zijn noodzakelijke voorwaarden om weerstand te verminderen en draagvlak te vergroten.

3. Landschappelijke en milieutechnische impact: Landschappelijke inpassing en (cumulatieve) milieueffecten (o.a. geluid, slagschaduw, impact op biodiversiteit) blijven gevoelige punten. Zorgvuldige afweging van alternatieven via milieueffectrapportages (MER) is nodig om negatieve effecten te minimaliseren.
4. Bestuurlijke en beleidsmatige afstemming: De samenwerking tussen gemeenten onderling en met provincies Drenthe en Overijssel is essentieel vanwege de overlappende RES-regio's. Verschillen in beleidskaders en verantwoordelijkheden vereisen heldere afspraken om efficiënte en eenduidige besluitvorming te garanderen.

Dit zijn ook de onderdelen die in hoofdstuk 4 – de gezamenlijke visie worden uitgewerkt.

Daarnaast zijn er nog diverse onderwerpen die in aanloop naar een concreet project belangrijk zijn:

- Ruimtelijke beperkingen en afstandsnormen: Verschillende normen, potentiële afstandsnormen en provinciale beleidsregels maken locatiekeuze complex. Vooral nabijheid van woningen, infrastructuur, telescopen van ASTRON (elektromagnetische verstoringen), Natura 2000- en NNN-gebieden zorgen voor significante beperkingen.
- Netcongestie: De beperkte capaciteit van het elektriciteitsnetwerk vormt een kritieke uitdaging. Coördinatie met netbeheerders zoals Tennet / Enexis en vroegtijdige afstemming van locaties en netwerkcapaciteit is essentieel om vertraging in realisatie te voorkomen. Het is verstandig de betekenis hiervan in de samenwerking verder te verkennen.
- Procesmatige afstemming. Processen hebben verschillende snelheden en dat kan soms tot problemen leiden.
- Medewerking grondeigenaren. Voor de gronden waarop windturbines worden ontwikkeld is uiteraard overeenstemming met de grondeigenaren nodig. Dit kan via grondvergoedingen, bij voorkeur gesocialiseerd (zodat omliggende perceeleigenaren ook meeprofiteren), of een grondeigenaar die ook initiatiefnemer kan zijn. Ook is er ander instrumentarium beschikbaar zoals het inzetten van een voorkeursrecht voor gemeenten.

3.4 Lijn voor samenwerking: eerst beleid, later wellicht op projectniveau

Geen grensoverschrijdend project

In de regio zijn afzonderlijke trajecten in voorbereiding. Deze processen hebben elk hun eigen snelheid en dynamiek. Op dit moment lijkt er daarom onvoldoende basis voor een gemeente- of provinciegrensoverschrijdend project voor één windpark. Echter, de maatschappelijke impact van de mogelijke projecten is wel gemeentegrensoverschrijdend.

Meppel is het meest ver in het proces van locatiekeuze (vastgesteld beleid in omgevingsvisie en omgevingsprogramma Noord IV). De raad van de gemeente De Wolden heeft besloten om een verkenning in het gebied Ruinerwold Noord uit te voeren. De gemeente Westerveld heeft op dit moment geen windambitie. Het zoekgebied Ruinerwold Noord en de zoekgebieden van Meppel in Noord IV sluiten niet op elkaar aan. Deze twee zoekgebieden hangen (minimaal ruimtelijk) wel met elkaar samen, maar een gezamenlijk project is door het verschil in voortgang nu niet mogelijk. Het gebied ten oosten van Noord IV, gelegen in De Wolden, is niet opgenomen in het raadsbesluit van de gemeente De Wolden als 'te verkennen', omdat hier niet de maximaal mogelijke afstand tot woningen kan worden aangehouden (>800m). Hierdoor kan er geen sprake zijn van een gemeentegrens-overschrijdend project.

In de gemeente Steenwijkerland heeft de provincie Overijssel besloten om medewerking te verlenen aan één initiatief van 1 windturbine op bedrijventerrein Groot Verlaat bij Steenwijk. Andere initiatieven zijn afgewezen, waaronder initiatieven op en rond de grens met Meppel.

De provincie Drenthe heeft aangegeven faciliterend te zijn en geen leidende rol te willen nemen. Zij zullen dus geen initiatief nemen om een gezamenlijk windpark op te pakken in de regio en de locatiekeuze voor windenergie blijft bij de gemeente. Samenvattend kan worden geconcludeerd dat er geen sprake zal zijn van een gemeentegrensoverschrijdend project.

Wel grensoverschrijdende invloed
Er kan wel gekeken worden of gebieden en clusters voor windenergie samenhangen (ook al is er een onderlinge afstand) en op basis daarvan zal moeten worden bepaald of dat landschappelijke inpassing, turbinekeuzes of andere randvoorwaarden zoveel als mogelijk op elkaar kunnen worden afgestemd. Ook zal moeten worden gekeken of er mogelijk sprake is van (grensoverschrijdende) cumulatieve milieueffecten.

Meppel is op dit moment in bestuurlijke besluiten het meest ver. Het zou logisch zijn hier een aanpak op te ontwikkelen en te bepalen wanneer het nog mogelijk is om bijvoorbeeld met Ruinerwold Noord nog een samenhangende ontwikkeling te realiseren (één project of een samenhangende opstelling in twee projecten). Dit zou moeten gebeuren voordat Meppel het gebied Noord IV de planologische fase in gaat. Voor De Wolden moet de verkenning van Ruinerwold Noord nog worden afgerond. Hierover wordt tweede helft 2026 een besluit verwacht.

Conclusie voor deze fase
Op dit moment is er nog geen basis om gezamenlijk één project te ontwikkelen. Meppel kan verder. In Steenwijkerland kan alleen het initiatief op industrieterrein Groot-Verlaat verder. De Wolden kan eventueel later (na besluitvorming over de verkenning) nog aansluiten. Dat betekent dat de samenwerking zich niet moet beperken tot het tempo van één gemeente: er zijn meerdere scenario’s denkbaar waarin gemeenten op verschillende momenten instappen of aansluiten. Een gezamenlijke ontwikkelrichting kan dus bestaan uit parallelle trajecten die later samenkomen of waarbinnen gemeenten op onderdelen samenwerken.

Vanuit de samenwerking wordt alvast opgepakt wat nu kan: het bepalen van gemeenschappelijke voorwaarden rond de vier bouwstenen:
1. lokaal eigendom;
2. communicatie en participatie;
3. landschappelijke en ruimtelijke voorwaarden;
4. samenwerking.

In dit plan van aanpak is uitgewerkt waar we in de komende tijd per bouwsteen aan werken. Over deze voorwaarden moet in ieder geval goede overeenstemming ontstaan om in welk scenario dan ook — gezamenlijk of gefaseerd — projectmatig verder te kunnen. Dit is daarmee de belangrijkste opbrengst van deze fase en van dit plan van aanpak.

4. Visie op windenergie en mogelijke rollen

4.1 Visie op windenergie in de regio

Alle gemeenten zijn bezig met de invulling/realisatie van hun RES-opgave, waarbij windenergie door een aantal gemeenten als randvoorwaardelijk wordt gezien om in 2030 voldoende hernieuwbare elektriciteit op te wekken. De gemeenten Meppel, De Wolden, Westerveld, Steenwijkerland en de provincie Drenthe streven gezamenlijk naar een evenwichtige ontwikkeling van windenergie die recht doet aan zowel de energieopgave als de impact op de leefomgeving.

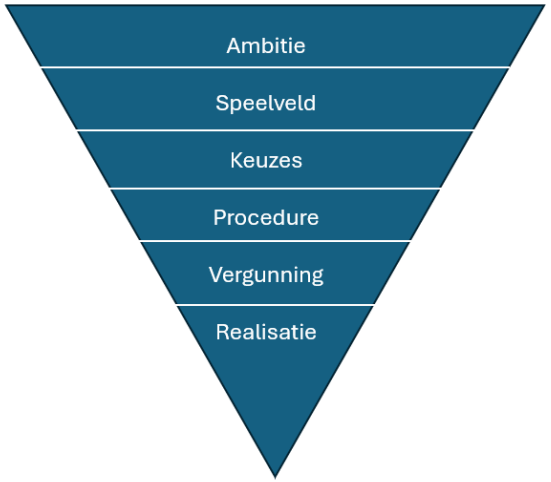

De visie op windenergie in de regio is gebaseerd op de volgende pijlers:

1. Lokaal eigendom en economische meerwaarde

De samenwerkende partijen zetten individueel in op een bepaald percentage lokaal eigendom, waarbij inwoners en energiecoöperaties kunnen meeprofiteren van windenergieprojecten. Dit zorgt voor lokale economische meerwaarde, vermindert weerstand en stimuleert betrokkenheid. Verschillende modellen worden afgewogen waaronder:

- Volledig lokaal eigendom via coöperaties of energiegemeenschappen.
- Hybride modellen waarbij commerciële ontwikkelaars samenwerken met lokale partijen.
- Kaderstelling op maatschappelijk rendement: Omgevingsfondsen waarbij opbrengsten uit windenergie terugvloeien naar de directe omgeving.

De exacte invulling verschilt per gemeente, maar de gezamenlijke ambitie is om de economische voordelen zo lokaal mogelijk te houden. Diverse modellen voor een duidelijke rolkeuze voor lokaal eigendom zijn opgenomen in bijlage 2.

Mogelijke aanpak (nog nader te onderzoeken)

Gelet op de ervaringen in Drenthe, de inhoud van het Klimaatakkoord, en de recent opgestelde conceptverordening lokaal eigendom, is het verstandig om te kiezen voor een gefaseerde aanpak:

a) Ontwikkel een gezamenlijke notitie lokaal eigendom, waarin de verdieping wordt uitgewerkt uit dit plan van aanpak als het gaat over de voorkeursstructuur en eventuele keuzemogelijkheden per gemeente.

b) Start bij de uitrol met het stimulerend model: werk met een inspanningsverplichting (dit is ook vastgelegd in de nieuwe energiewet die per 1-1-2026 van kracht wordt), minimumpercentage en heldere definities.

c) Verken parallel de mogelijkheid tot co-ontwikkeling met coöperaties of energiegemeenschappen, inclusief pilots.

Leg afspraken hierover vast in een regionaal beleidskader of verordening, passend bij de rol die elke overheid wil innemen.

NB. Een opdracht hiervoor is inmiddels bij een extern adviseur neergelegd en wordt in de komende maanden uitgewerkt.

2. Eenduidige communicatie en participatie als randvoorwaarde

Windenergieprojecten kunnen alleen succesvol worden gerealiseerd als er voldoende maatschappelijk draagvlak is. Dit vraagt om een open en transparant proces waarbij inwoners, lokale belanghebbenden en energiecoöperaties vroegtijdig worden betrokken. Gemeenten en provincie hechten allen waarde aan goede eenduidige participatieprocessen die goed afgestemd zijn en waarin lokale initiatieven en coöperaties een serieuze rol krijgen, zowel in eigendom (financiële participatie) als in besluitvorming (procesparticipatie). De relevante onderdelen voor een participatie- en communicatieaanpak staan in hoofdstuk 5 beschreven.

In de procesparticipatie richten we ons op hinder beperken door lokaal eigendom goed te ontwikkelen en belanghebbenden inspraak te geven op de ruimtelijke randvoorwaarden, hoogte, opstelling etc.
NB. Een opdracht om de strategie voor gezamenlijke communicatie uit te werken is inmiddels bij een extern adviseur neergelegd en wordt in de komende maanden uitgewerkt. Procesparticipatie vindt op dit moment per gemeente plaats, waarbij de initiërende gemeente alle belanghebbenden uit de cirkel van invloed betrekt, ook als deze zich buiten de eigen gemeente bevinden.

3. Evenwichtige ruimtelijke inpassing en landschap
Windturbines veranderen het landschap en de beleving van de regio. Ze hebben zichtbare impact over grote afstand. Opstellingen in verschillende gemeenten beïnvloeden elkaar visueel. Een gezamenlijke benadering van landschappelijke kaders is daarom nodig.

Uit eerdere landschappelijke sessies met ROM 3D zijn de volgende inzichten opgedaan:
- Lijnopstellingen met gelijke tussenafstanden een rustiger beeld geven en minder landschappelijke impact hebben dan clusters.
- Een lijnopstelling tegenover een clusteropstelling heeft minder impact heeft op een bedrijventerrein dan in een open landschap.
- Clusters van drie turbines kunnen ruimtelijk beter worden ervaren dan grotere clusters van vier of meer.
- Afstemming tussen windparken cruciaal is om versnippering en ongewenste visuele effecten te voorkomen.

De gemeenten en provincie willen afspraken maken over de ruimtelijke samenhang, waarbij windparken niet als op zichzelf staande projecten worden beoordeeld, maar in relatie tot andere ontwikkelingen in de regio.

Voordelen van gezamenlijke kaders:
- Zichtbare samenhang tussen projecten.
- Sterkere communicatie en positionering richting inwoners.
- Duidelijke houvast voor initiatiefnemers.
- Minder noodzaak voor sturing op dit thema door de provincie.

Nadelen:
- Minder beleidsvrijheid per gemeente.
- Noodzaak tot intensieve afstemming terwijl er weinig capaciteit is bij met name de gemeenten.

Voor de aanpak van dit thema doorlopen we een gezamenlijk proces in globaal de volgende stappen:
1. De projectgroep definieert de landschappelijke opgave (dit loopt inmiddels via een uitvraag aan een extern bureau). In de stakeholdersbijeenkomst op 13 mei is ook reeds getoetst welke behoefte er is aan meedenken bij de uitwerking hiervan.
2. Bestaande principes uit het plan van aanpak worden samen met een extern bureau aan de hand van testopstellingen besproken in een gezamenlijke sessie. Deze sessie wordt intern op ambtelijk niveau georganiseerd.
3. Er wordt een concept opzet gemaakt voor randvoorwaarden.
4. In een bestuurlijke sessie worden de concept randvoorwaarden besproken en ter ondersteuning worden de visualisaties getoond (deze sessie heeft op 8 september plaatsgevonden).
5. De uitkomsten worden vastgelegd in een gezamenlijke landschapsnotitie.
6. Daarna is er in ieder geval een besluit van de diverse overheden nodig.

4. Samenwerking tussen gemeenten en provincie
Omdat windenergie een bovenlokale opgave is, is afstemming tussen gemeenten en provincie noodzakelijk. Dit geldt vooral voor:
- De relatie met RES-doelstellingen en de verdeling van opwekcapaciteit.
- De impact van windprojecten op buurgemeenten (bijvoorbeeld milieu-effecten, zichtbaarheid en netcongestie).
- De ontwikkeling van gezamenlijke beleidskaders en afwegingsprincipes.

- De landschappelijke overwegingen en andere relevante Drentse kernkwaliteiten.
- Een keuze over de wijze hoe met bevoegd gezag wordt omgegaan.

Een gezamenlijke aanpak, vooral waar projecten 'elkaar raken', vergroot de slagkracht, voorkomt versnippering en zorgt voor een consistente lijn richting de samenleving en initiatiefnemers.

Conclusie. *De samenwerking concentreert zich in eerste instantie op een aantal beleidssporen en zou - wanneer besluitvorming over een concreet beleidsvoornemen voor windenergie is vastgelegd (nu alleen in Meppel het geval) kunnen worden omgezet in een gezamenlijk vervolgtraject (waarbij projectmatige samenwerking een optie blijft). Duidelijk is dat de ingewikkeldheid van een windopgave (een windpark heeft per definitie grensoverschrijdende impact) expliciet om samenwerking vraagt en dat de toekomstige samenwerking daar dan ook verder op moet worden vormgegeven.*

4.2 Scenario's voor Windenergieontwikkeling

Deze paragraaf beschrijft diverse rolopvattingen voor de windenergieontwikkeling. Dit is bijvoorbeeld afhankelijk van de wens of overheden een actievere soms zelf initiërende rol willen hebben. Dit kan ook verschillen tussen overheden (provincie en provincie). Voor die keuzes is het goed te weten wat de bandbreedte van keuzes is. Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende typen rolopvattingen op hoofdlijnen (waarbij moet worden opgemerkt dat er ook hybride vormen zijn).

De gemeenten en provincie hebben verschillende mogelijkheden om de ontwikkeling van windenergie te sturen:

- Loslaten – Gemeenten nemen een minimale rol in en laten marktpartijen de ontwikkeling bepalen binnen de bestaande wet- en regelgeving.
- Faciliteren – Gemeenten stellen zich ondersteunend op en zorgen voor een goed proces, maar nemen geen actieve sturende rol in.
- Stimuleren – Gemeenten spelen een actieve rol in de vormgeving van de ontwikkeling, bijvoorbeeld door participatie te bevorderen of financiële instrumenten in te zetten.
- Regisseren – Gemeenten nemen de leiding in de ontwikkeling en sturen actief op locatiekeuze, inrichting en maatschappelijke meerwaarde.

Elke keuze brengt voor- en nadelen met zich mee, zowel op ruimtelijk, bestuurlijk als financieel vlak. Hieronder volgt een uitgebreide beschrijving per scenario.

4.2.1 Scenario 1: Loslaten

- Ruimtelijk: Marktpartijen krijgen volledige vrijheid binnen de geldende wetgeving en gemeentelijke omgevingsplannen. Overheden voeren uitsluitend een toetsende rol uit.
- Financieel: Gemeenten lopen geen financiële risico's en doen geen investeringen. Kosten worden door ontwikkelaars gedragen.
- Zeggenschap en lokaal eigendom: Gemeenten sturen niet actief op lokaal eigendom, maar kunnen via convenanten of anterieure overeenkomsten afspraken maken met ontwikkelaars.
- Maatschappelijke impact: Gemeenten hebben weinig invloed op draagvlak en participatie. Dit kan leiden tot weerstand vanuit de samenleving.

Voor- en nadelen:

- Voordeel: Geen financiële risico's voor gemeenten.
- Nadeel: Weinig controle over locatiekeuze en maatschappelijke meerwaarde en lokaal eigenaarschap.

4.2.2 Scenario 2: Faciliteren

- Ruimtelijk: Overheden ondersteunen initiatieven door ruimtelijke onderzoeken en beleidskaders te bieden, maar blijven zelf afzijdig in de projectontwikkeling.
- Financieel: Geen directe investeringen, maar wel inzet van ambtelijke capaciteit om processen te begeleiden.

- Zeggenschap en lokaal eigendom: Gemeenten streven naar lokaal eigendom en leggen dit beleidsmatig vast, maar laten de invulling hiervan aan marktpartijen over.
- Maatschappelijke impact: Gemeenten ondersteunen de communicatie en participatieprocessen, maar geven marktpartijen de verantwoordelijkheid.

Voor- en nadelen:
- Voordeel: Gemeenten houden regie op het proces zonder financiële verplichtingen.
- Nadeel: Minder invloed op uitkomsten en lokaal eigendom.

4.2.3 Scenario 3: Stimuleren
- Ruimtelijk: Gemeenten kiezen strategisch voor bepaalde zoekgebieden en sturen op optimale landschappelijke inpassing.
- Financieel: Gemeenten investeren beperkt in proceskosten, onderzoek en faciliteren financiering voor energiecoöperaties.
- Zeggenschap en lokaal eigendom: Actieve betrokkenheid bij het vormgeven van lokaal eigendom en het oprichten van energiecoöperaties.
- Maatschappelijke impact: Actief sturen op draagvlak via participatiebijeenkomsten en gebiedsfondsen.

Voor- en nadelen:
- Voordeel: Meer regie op lokaal eigendom en maatschappelijke meerwaarde.
- Nadeel: Hogere ambtelijke en financiële inzet.

4.2.4 Scenario 4: Regisseren
- Ruimtelijk: Gemeenten nemen zelf de leiding over de ruimtelijke ontwikkeling en voeren intensieve regie op locatiekeuze en inpassing.
- Financieel: Gemeenten investeren actief in grondposities en mogelijk ook in de projectontwikkeling.
- Zeggenschap en lokaal eigendom: Maximale controle over eigendomsverhoudingen en exploitatie.
- Maatschappelijke impact: Hoogste mate van inspraak en participatie via gemeentelijke regie.

Voor- en nadelen:
- Voordeel: Maximale regie en maatschappelijke meerwaarde.
- Voordeel: grotere kans dat het project tot realisatie komt.
- Nadeel: Grote financiële en bestuurlijke verantwoordelijkheid.
- Nadeel: scheidslijn tussen bevoegd gezag en ontwikkelaar is dun.

4.1.5 Keuze rolopvattingen voor opstarten mogelijk gezamenlijk project
De gemeenten en provincie kunnen verschillende rollen aannemen bij de ontwikkeling van windenergie, afhankelijk van de mate waarin zij sturing willen geven aan het proces.
Tot op heden was de gemeente Steenwijkerland daar het meest ver in gegaan door de rol van regisseren te kiezen bij Oldemarkt (dit kan op basis van het besluit van de provincie Overijssel geen doorgang vinden). Meppel en De Wolden hebben op dit moment vooral de rol van een faciliterende overheid. Om tot realisatie te komen is naar verwachting een rol van stimuleren of regisseren nodig.

Om tot concrete realisatie te komen en een keuze voor een type rol, is een stapsgewijze aanpak nodig. Dit omvat uiteindelijk het bepalen welke van de kansrijke gebieden samenhangen (grensoverschrijdende effecten). Hiervoor is het nodig dat:
1. Samen beleid te hebben voor lokaal eigendom, communicatie en participatie en landschappelijke randvoorwaarden. Als hier geen overeenstemming over wordt bereikt (en de rolkeuze niet eenduidig is, dan) is een gezamenlijk project niet mogelijk.
2. Een zorgvuldig *gezamenlijk* participatietraject over de beleidskeuzes wordt doorlopen. Zo lang er afzonderlijke routes zijn voor de windprojecten per gemeente ligt een gezamenlijk participatietraject niet voor de hand.

3. Daarnaast is de afstand tussen de kansrijke gebieden die nu in beeld zijn in Meppel en De Wolden wel een logische aanleiding om te kijken of participatie meer gezamenlijk kan met oog voor draagvlak, milieueffecten en ruimtelijke inpassing.
4. Op basis van de huidige standpunten van de gemeenten is er nu geen gemeentegrensoverschrijdend project mogelijk. Bestuurlijke besluitvorming op basis van afwegingen in een later stadium zouden dit nog kunnen veranderen. Voor een gezamenlijk project zal ook dezelfde rolopvatting moeten worden gekozen van de deelnemende overheden. Een raadsbesluit (via BO en colleges) hiervoor moet plaatsvinden voor een gemeente start met de planologische fase (zie hoofdstuk 7).

5. Participatie- en Communicatieaanpak

5.1 Uitgangspunten en belang van participatie

Participatie en communicatie vormen essentiële pijlers binnen de verkenning windenergie. Participatie zorgt voor draagvlak, vertrouwen en betere inhoudelijke keuzes, terwijl communicatie zorgt voor transparantie en helderheid over het proces en besluiten. Aangezien elke gemeente in een andere fase is, zijn de participatielijnen per windproject vooral leidend, maar waar belangen samenhangen en impact over gemeentegrenzen heen reikt, is het nadrukkelijk wenselijk om zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken. Gezamenlijke aanpak biedt duidelijke voordelen: eenduidige communicatie, consistentie in boodschap en optimale inzet van middelen.

5.2 Gezamenlijkheid én lokale ruimte

Lokale ruimte (zoals het nu loopt)

Gemeenten maken tot nu toe grotendeels eigen keuzes bij het betrekken van stakeholders en het inrichten van het gemeentelijke participatieproces rondom wind.

- De gemeente Meppel heeft participatie gevoerd bij het keuzeproces rondom wind in Noord IV, houdt de direct belanghebbenden op dit moment op de hoogte en zal een participatieproces moeten opzetten om het project verder te brengen. Voor Ruinerwold Noord heeft de gemeente De Wolden een gebiedstafel ingericht om de verkenning van windenergie via participatie nader vorm te geven.
- De gemeente Steenwijkerland had de voorkeur om de ontwikkeling bij Oldemarkt via financiële en proces participatie verder brengen. Dit krijgt geen vervolg, omdat er geen overeenstemming is bereikt met grondeigenaren.

Gezamenlijkheid (wat de samenwerking op kan leveren)

De samenwerking in participatie levert aanzienlijke voordelen op:

- Gezamenlijke woordvoeringslijnen en kernboodschappen: Door gezamenlijke communicatieboodschappen ontstaat duidelijkheid en consistentie, waardoor de kans op verwarring bij belanghebbenden en media wordt gereduceerd.
- Zoveel mogelijk uniforme participatieprincipes: Gezamenlijke uitgangspunten (transparantie, heldere communicatie, participatie over gemeentegrenzen heen) zorgen voor een consistent proces dat vertrouwen bij stakeholders versterkt. Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de trajecten die al zijn ingezet.
- Kennis- en ervaringdeling: Gezamenlijke aanpak maakt onderlinge uitwisseling van ervaringen, kennis en goede voorbeelden mogelijk, wat leidt tot kwalitatief betere participatieprocessen.
- Efficiënte inzet van middelen: Door gezamenlijkheid kunnen middelen en capaciteit efficiënter worden ingezet.

5.3 Participatiestrategieën

Op basis van de uitgevoerde stakeholdersanalyse en belangenmatrix worden stakeholders actief betrokken. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan:

- Vroegtijdige ANNA-gesprekken: Belangrijke stakeholders worden al in de verkennende fase betrokken via ANNA-gesprekken (Altijd Navragen, Nooit Aannemen). Dit stelt gemeenten in staat belangen, zorgen en verwachtingen vroegtijdig te inventariseren en daarop te anticiperen.
- Gefaseerde participatie: De participatie vindt plaats in duidelijke fases, waarbij stakeholders telkens betrokken worden in overeenstemming met de specifieke fase van besluitvorming: informeren, consulteren of co-creëren.
- Transparantie en helderheid: Stakeholders krijgen transparante informatie over het besluitvormingsproces, participatiemogelijkheden en beïnvloedingsruimte. Dit voorkomt misverstanden en creëert vertrouwen.

De toepassing hiervan zal worden opgenomen in een SOM-analyse en strategie die door een adviesbureau zal worden afgerond. Hierin worden opgenomen: inzet van momenten, werkvormen en stappen.

5.4 Risico's en aandachtspunten participatie

Belangrijke aandachtspunten bij participatie:

- Verwachtingsmanagement: Het duidelijk communiceren van beïnvloedingsruimte is cruciaal om teleurstelling en wantrouwen te voorkomen.
- Kennisniveau van de participanten: het ontwikkelen van windturbines is een ingewikkeld proces waar veel technische en milieukennis bij komt kijken. Informatieachterstand en gebrek aan informatie-acceptatie kan het gesprek bemoeilijken. Daarnaast is er op internet ook veel informatie en onderzoek te vinden van wisselende kwaliteit waar mensen zich in participatie op baseren.
- Omgaan met weerstand en emoties: Aandacht voor emoties en het bieden van ruimte voor gesprek daarover, draagt bij aan de constructieve dialoog.
- Mediagevoeligheid: Door de grote maatschappelijke aandacht vereist het proces een zorgvuldige en proactieve communicatie, inclusief heldere crisiscommunicatieplanning.
- Gedurende het proces wordt periodiek geëvalueerd op effectiviteit van participatie en communicatie, waarbij tijdig wordt bijgestuurd indien nodig. Dit verzekert dat de gekozen aanpak aansluit bij de verwachtingen en wensen van stakeholders en het projectdoel.

5.5 Opbrengst bijeenkomsten ketenpartners en stakeholders 13 mei

Er bestaat brede consensus over het belang van een zorgvuldig, transparant en gelijkwaardig participatieproces. Stakeholders willen niet in een besluitvormende positie worden gedrukt, maar wel actief meedenken en hun achterban informeren. Energiecoöperaties willen juist wel een meer sturende rol nemen. Belangrijke randvoorwaarden voor participatie zijn: duidelijke spelregels, vroegtijdige betrokkenheid, ruimte voor breed gemeentegrensoverschrijdend meedenken en een gezamenlijke afbakening van onderwerpen waarover geparticipeerd kan worden. Gemeenten moeten hun participatiebeleid op elkaar afstemmen om versnippering te voorkomen, en inwoners en belanghebbenden willen vooraf helderheid over de mate van invloed en het moment waarop keuzes worden gemaakt.

5.6 Communicatiestrategie en -middelen

Om effectief en transparant te communiceren, kunnen verschillende communicatiemiddelen worden ingezet. Dit wordt nog nader uitgewerkt, maar voorbeelden daarvan kunnen zijn: gezamenlijke projectwebsite, sociale media en nieuwsbrieven, bewonersavonden en informatiebijeenkomsten en woordvoeringslijnen.

Het is nodig onderscheid te maken tussen communicatie die gezamenlijk wordt georganiseerd (regionaal) en communicatie die individueel per gemeente of project wordt ingericht (projectmatig).

- **Regionaal**: gezamenlijke communicatie, afstemming kaders voor participatie bij grensoverschrijdende projecten.
- **Projectmatig**: communicatie per gemeente of per windproject, afgestemd op lokale situatie.

NB. Er loopt op dit moment een traject met een externe partij die de lijnen voor de gezamenlijke communicatie zal uitwerken.

5.7 Strategie samenwerking

Het convenant gaat uit van een gezamenlijke participatieaanpak. Nu is er echter sprake van verschillen in tempo en aanpak bij de gesprekken die de individuele gemeenten hebben met de samenleving. Daarom is het wenselijk de samenwerking op te knippen in een deel communicatie en een deel voor procesparticipatie:

1. Stap 1: Coördinatie en afstemming (april-juli 2025)
    - Instellen van een werkgroep communicatie/participatie (ambtelijk).
    - Eerste taak: zorgen dat gemeenten elkaar niet tegenspreken.
2. Stap 2: Opstellen strategisch communicatieplan en omgevingsanalyse (2025)
    - Stroomlijnen van de inhoud, afstemmen van kernboodschappen, gezamenlijke formats en/of infopakketten.

- Participatieplan: bepalen participatieonderwerpen en de participatievormen.

3. Stap 3: Uitvoeren communicatie- en participatieplan.
   - Gezamenlijk vanuit de samenwerking.
   - Aanvullend iedere gemeente individueel vanuit eigen traject of project.

6. Organisatiestructuur

6.1 Organisatiestructuur samenwerking

De samenwerking kent de volgende structuur:

- **BO / Stuurgroep:** Bestuurlijke vertegenwoordiging van gemeenten en provincie, verantwoordelijk voor strategische sturing, besluitvorming op hoofdlijnen en het bewaken van voortgang.
- **Managersoverleg / ambtelijke stuurgroep:** Managers vertegenwoordiging van gemeenten en provincie voor strategische sturing en procesvoortgang.
- **(Gezamenlijke) werkgroep:** Ambtelijke vertegenwoordiging van de deelnemende partijen, verantwoordelijk voor inhoudelijke voorbereiding en coördinatie. Deze werkgroep bespreekt de beleidslijnen (lokaal eigendom, landschappelijke en ruimtelijke randvoorwaarden, communicatie & participatie) en aanvullende thema's (zoals bevoegd gezag en netcongestie).
- **Externe projectleider (tot eind 2025):** Verantwoordelijk voor dagelijkse coördinatie, procesaansturing en advisering.

Werkgroepen per bouwsteen
Bij de uitwerking van de bouwstenen worden per onderwerp ok de specialisten vanuit de diverse overheden betrokken:

Werkgroep communicatie en participatie: bestaat uit communicatieadviseurs en werkgroep leden van de gemeenten en de provincie. De werkgroep communicatie & participatie formuleert en bewaakt de gezamenlijke communicatiestrategie en woordvoeringslijnen. De eerste stap is het gezamenlijk afronden van een omgevingsanalyse en het strategisch communicatieplan. Hiervoor zijn externe adviseurs ingeschakeld en de trajecten zijn reeds gestart. De communicatie- en participatieadviseurs worden ook betrokken bij het op te stellen participatieplan.

Werkgroep lokaal eigendom: bestaat uit de werkgroepleden van de gemeenten en provincie met eventuele ondersteuning van juridische adviseurs van iedere organisatie. De eerste stap is het opstellen van een kadernotitie lokaal eigendom en financiële participatie. Hiervoor is een extern bureau ingehuurd en is het traject reeds gestart.

Werkgroep ruimtelijke randvoorwaarden: Dit is een traject van de werkgroep samen met landschapsadviseurs en RO'ers van de deelnemende overheden. Deze werkgroep focust zich op het uitwerken van beleid t.a.v. ruimtelijke en landschappelijke randvoorwaarden.

6.2 Rollen en verantwoordelijkheden

Bevoegdheid gemeente/provincie
Vanaf 1 januari 2026 treedt een wijziging in werking waarbij de bevoegdheid voor kleine windprojecten (2 grote of 3 middelgrote turbines) op land in beginsel weer bij gemeenten komt te liggen, tenzij sprake is van rijksregie of uitzonderlijke omstandigheden. Tot die tijd is de provincie het bevoegd gezag voor projecten groter dan 5 MW. Daarna verschuift het bevoegd gezag van de provincie van 5 MW naar 15 MW. Deze overgang vraagt om duidelijke afspraken tussen gemeenten en provincies over de organisatie en verantwoordelijkheidsverdeling in lopende en toekomstige trajecten. In het kader van deze samenwerking spreken partijen de wens uit om – los van de formele bevoegdheidsgrenzen – gezamenlijk te bepalen wie welke rol pakt bij vergunningverlening, planvorming, en regie op gebiedsprocessen. Dit ligt nu (gezien het feit dat er nu geen sprake is van een grensoverschrijdend windproject) per windproject in de afstemming tussen gemeenten en provincie (voor Meppel is dit al in gang gezet).
In de volgende fase wordt een gezamenlijke notitie gemaakt over hoe het bevoegd gezag werkt en inzicht gegeven hoe hiermee kan worden omgegaan.

Weg naar realisatie en rolkeuze
Eigen regie of uitbesteden, rol marktpartijen en coöperaties
Bij het realiseren van windenergieprojecten is het cruciaal om vroegtijdig duidelijkheid te creëren over de rollen van betrokken partijen: nemen overheden zelf het initiatief (eigen wiel), wordt (deels) uitbesteed aan marktpartijen, of ontstaat er een publiek-private samenwerking met

energiecoöperaties? Gezien het streven naar zoveel mogelijk lokaal eigendom, ligt het voor de hand dat energiecoöperaties een substantiële rol vervullen. Tegelijkertijd moet onder ogen worden gezien dat windprojecten om forse investeringen, ontwikkelcapaciteit en risicodraagvlak vragen – een rol die veel lokale coöperaties op dit moment nog niet zelfstandig kunnen dragen.
Daarom is het waarschijnlijk dat bij toekomstige projecten een samenwerking ontstaat tussen overheden, marktpartijen en coöperaties, waarin ieder zijn rol speelt op basis van expertise, draagkracht en belangen. Het is van belang om bij de start van de projectmatige samenwerking – zodra er meer duidelijkheid is over de concrete projecten en ontwikkelrichtingen – expliciete keuzes te maken over deze rolverdeling. Tot fase 4 – de planologische fase – kan de discussie over de precieze rollen nog worden gevoerd. Wel spreken partijen de ambitie uit om lokale partijen, waaronder energiecoöperaties, zoveel mogelijk in positie te brengen en actief te betrekken bij de uitwerking van deze keuzes.

6.3 Borging en monitoring van voortgang

Om te zorgen voor een zorgvuldige en tijdige uitvoering van de gezamenlijke windstrategie is een stevige borging van de voortgang essentieel. De samenwerking richt zich in deze fase primair op beleidsmatige afstemming en voorbereiding van mogelijke projectmatige samenwerking. Tegelijkertijd moeten kaders en randvoorwaarden worden gewaarborgd ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit, vergunningverlening, lokaal eigendom, participatie en uitvoerbaarheid.

Verantwoordelijkheden en naleving van vergunningen en normen
Per project wordt in een volgende fase bepaald welke overheid het bevoegd gezag is voor de vergunningverlening (gemeente of provincie, afhankelijk van omvang en context). In het geval van provinciegrensoverschrijdende projecten worden vooraf duidelijke afspraken gemaakt over coördinatie, besluitvorming en juridische verankering. Binnen elk individueel project is één partij eindverantwoordelijk voor de naleving van wet- en regelgeving (waaronder de Omgevingswet), milieunormen (zoals geluid, slagschaduw) en eventuele aanvullende eisen die voortvloeien uit MER-procedures of ruimtelijke kaders. Deze rol wordt doorgaans belegd bij de initiatief nemende overheid of ontwikkelaar, met toezicht vanuit het bevoegd gezag (logischerwijs niet de initiatiefnemer).

Gedurende het proces wordt periodiek geëvalueerd op effectiviteit van participatie en communicatie, waarbij tijdig wordt bijgestuurd indien nodig. Dit verzekert dat de gekozen aanpak aansluit bij de verwachtingen en wensen van stakeholders en het projectdoel. De drie fases voor de samenwerking die zijn uitgewerkt in hoofdstuk 7 worden ieder afgesloten met een bijsturingsmoment.

7. Routekaart naar Realisatie

De samenwerking in Zuidwest-Drenthe vraagt om een duidelijke routekaart van ambitie naar daadwerkelijke realisatie van windenergie. Omdat iedere gemeente en de provincie zich in een andere fase bevinden, worden in dit hoofdstuk zowel de gezamenlijke mijlpalen als de specifieke stappen per gemeente inzichtelijk gemaakt. Daarmee ontstaat overzicht, wordt transparantie richting bestuur en samenleving geborgd en zijn de momenten waarop besluiten worden genomen voor iedereen helder.

Dit hoofdstuk begint met een overzicht van de generieke stappen die in vrijwel elk windenergieproject worden doorlopen. Dat overzicht fungeert als referentie. In paragraaf 7.2 ligt de nadruk op het gezamenlijke tijdpad en de belangrijkste mijlpalen, met de nadruk op de specifieke situatie in Zuidwest-Drenthe.

7.1 Stappenplan ontwikkeling windenergie

Om helder te krijgen hoe in het plan van aanpak van de samenwerking een stappenplan met bijbehorende mijlpalen inzichtelijk wordt, is het goed om dit te spiegelen aan hoe een windproject in de praktijk meestal verloopt. Uiteraard zijn er altijd nuances en kan het traject hier en daar anders verlopen, maar over het algemeen zien de hoofdlijnen van een windproces er negen van de tien keer hetzelfde eruit.
In dit document worden eerst in grote lijnen de standaardstappen van een windproces geschetst. Bij elke stap wordt kort toegelicht wat dit betekent voor zowel het proces van de individuele gemeenten als voor de samenwerking tussen hen.

1. Ambitie en beleidsvorming

- **Stap:** Vaststellen van de ambitie om duurzame hernieuwbare energie op te wekken (klimaatdoelstellingen, energietransitie).
- **Mogelijke invulling:** Keuze voor inzet van windenergie als (onderdeel van de) oplossing.
- **Go/no-go moment:** Politiek-bestuurlijk besluit dat beleidsmatig ruimte moet worden geboden aan windenergie (bijv. via omgevingsvisie, RES, programma of beleidsnota).

Stand van zaken per gemeente / provincie

De situatie verschilt per gemeente/provincie en is globaal te verdelen in:

1. Ambitie politiek bestuurlijk vastgesteld (voldaan aan Go/no go moment): Meppel en Steenwijkerland: hebben een windambitie vastgesteld via de RES en/of andere beleidsdocumenten.
2. De Wolden: onderzoekt momenteel of zij een windambitie wil vastleggen. Dit doet de gemeente door eerst te verkennen of in Ruinerwold Noord een windontwikkeling mogelijk is. Go/No go-besluit volgt tweede helft 2026.
3. De Provincie Drenthe heeft de RES 1.0 vastgesteld samen met gemeenten en waterschappen. De Provincie stelt zich faciliterend op en ondersteunt bij het behalen van de gezamenlijke ambitie.
4. Westerveld heeft op dit moment geen windambitie en onderneemt hierin geen verdere stappen. De ontwikkelingen in Meppel Noord IV als Ruinerwold Noord bevinden zich aan de grens met gemeente Westerveld waardoor de mogelijke impact van deze projecten ook voor inwoners en andere belanghebbenden in de gemeente Westerveld relevant is.

Invloed op de samenwerking
De energie ambities zijn in de basis in de RES 1.0 Drenthe vastgelegd. Mocht de situatie rondom windenergie in bijvoorbeeld Steenwijkerland (provincie Overijssel red.) of Westerveld op een later moment veranderen, dan kan dit invloed hebben op het gezamenlijke traject. Een dergelijke beslissing vergt een zorgvuldig vaak tijdsintensief traject. Het is in dat geval belangrijk om aan te geven op welk moment een dergelijk besluit nog meegenomen kan worden binnen een gezamenlijk windproject. Daarnaast is het goed om te beseffen dat er dan (getuige dit

stappenplan) nog veel stappen moeten worden gezet om ook echt in een gezamenlijk windproject te kunnen stappen.

2. Verkenningsfase

- **Stap:** Onderzoeken van de mogelijkheden en condities voor windenergie.
  - Afweging met andere vormen van hernieuwbare energie.
  - Eerste kaartbeelden of zoekgebieden.
  - Participatie: ophalen zorgen, wensen en voorwaarden uit de samenleving.
- **Go/no-go moment:** Besluit van raad/college om door te gaan met windenergie, inclusief aanwijzing van zoekrichtingen of locaties.

In stap 2, de verkenningsfase, gaat het erom dat de volledige verkenning wordt uitgevoerd en dat vervolgens het besluit wordt genomen om door te gaan met windenergie, inclusief de definitieve aanwijzing van een gebied/locatie.

Stand van zaken per gemeente

De situatie verschilt per gemeente/provincie en ziet globaal zo uit:

1. Voor Meppel kan worden gesteld dat de verkenningsfase is afgerond, met een keuze voor Noord-IV. Deze keuze is gebaseerd op eerdere trajecten van de gemeente Meppel, zoals de omgevingsvisie (april 2025) en het omgevingsprogramma voor Noord-IV (september 2023).
2. Voor Steenwijkerland kan worden gesteld dat er geprobeerd is om bij Oldemarkt zelf initiatief te nemen. Dit is niet gelukt. In de gemeente Steenwijkerland heeft de provincie Overijssel besloten om medewerking te verlenen aan één initiatief van 1 windturbine op bedrijventerrein Groot Verlaat bij Steenwijk. Andere initiatieven zijn afgewezen.
3. De Wolden heeft ervoor gekozen om de verkenning via participatie verder te verkennen. Dit betekent dat, hoewel er in principe al een keuze is gemaakt voor Ruinerwold Noord, de verkenning nog afgerond moet worden op basis van de uitkomsten van de participatie en de daaropvolgende besluitvorming (tweede helft 2026). In vergelijking met een ‘regulier’ windproject gebruikt De Wolden de verkenning om de ambitie voor wind vast te kunnen stellen.

Samengevat kan worden gezegd dat vooral voor Meppel de verkenningsfase is afgerond en dat de gemeente verder kan met de planvormingsfase. Voor Steenwijkerland geldt dat de initiatiefnemer van het initiatief dat door de provincie Overijssel is uitgekozen, in ieder geval verder kan naar de planvormingsfase. In De Wolden is nog een besluit van de gemeenteraad nodig.

Invloed op de samenwerking

Concreet betekent het dat op dit moment een gezamenlijke windproject niet kan doorstromen naar de planvormingsfase. Op het gebied van verdere ontwikkeling van beleidsvorming kan er echter wel gezamenlijk worden opgetrokken. Daarom is het uitgangspunt om in de volgende fase van de samenwerking, waar het gaat om thema’s als beleid lokaal eigendom, landschappelijke waarden en participatie, gezamenlijk verder op te pakken. Op deze manier kan de samenwerking effectief worden voortgezet, ook als de besluitvorming over een windproject per gemeente verschilt.

Afbeelding: stappenplan regulier windproject en voortgang diverse gemeenten en provincie

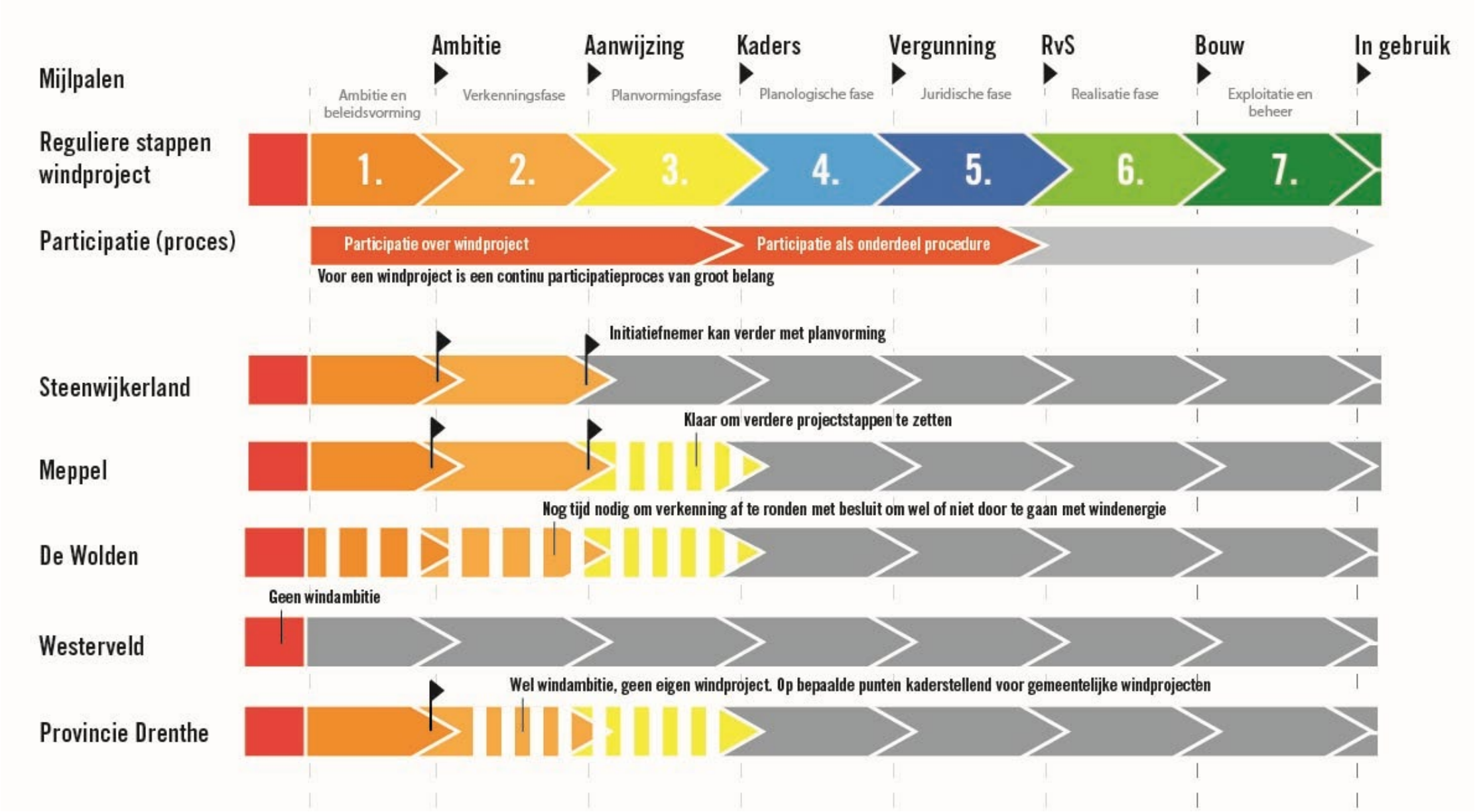

3. Planvormingsfase (uitwerken randvoorwaarden)

- **Stap:** Uitwerken van locaties en vastleggen van de randvoorwaarden voor windenergie.
  - **Participatie** gericht op lusten- en lastenverdeling, randvoorwaarden.
  - Onderzoeken op **planMER-niveau** (geluid, slagschaduw, ecologie, landschap, gezondheid, etc.).
  - **Kaders** vastleggen voor de windontwikkeling: lokaal eigendom, landschappelijke randvoorwaarden, bevoegd gezag.
  - **Planvoorbereiding** zou zoveel mogelijk voorbereid moeten zijn. Het gaat dan om onderwerpen als bevoegd gezag, netcongestie, lokale normen vs landelijke normen.
  - **Projectdefinitie**. Er moet helder worden of de focus ligt op een windpark of dat ook andere doelen of opgaven onderdeel zijn van het project (natuurontwikkeling, wateropgave, bedrijven, recreatie, etc.)
  - Het is in deze fase ook effectief als duidelijk wordt wie de **initiatiefnemer** is en - als daar sprake van is - hoe **samenwerking** eruit ziet (vastgelegd in overeenkomsten).
- **Resultaat:** Inzicht in haalbaarheid, initiatiefnemer duidelijk, effecten en de noodzakelijke voorwaarden voor ontwikkeling.
- **Go/no-go moment:** Vaststellen van de **kaders en randvoorwaarden (zoals hierboven benoemd)** voor windenergie door gemeenteraad en/of provinciale staten.

Stand van zaken per gemeente

De situatie verschilt per gemeente/provincie en ziet globaal zo uit:

1. In Steenwijkerland is het aan de initiatiefnemer van het door de provincie Overijssel uitgekozen project om verder te gaan in de planvormingsfase.
2. Voor De Wolden is een klein deel van de randvoorwaarden al ingevuld door het vaststellen van de 800m-normafstand. Echter moet er nog veel voorbereidend werk gebeuren om de complete kaders en randvoorwaarden voor een windproject duidelijk te hebben. Zoals eerder aangegeven moet de ambitie (stap 1) feitelijk nog worden vastgelegd.
3. In Meppel is er voor Noord IV en voor de omgevingsvisie al een PlanMER opgesteld. Er is een juridische toets nodig of dit voldoende is. Er zijn nog wel stappen te zetten om de planologische fase te kunnen starten. Vooral belangrijk zijn de vormgeving van het lokaal eigendom beleid, de projectdefinitie, keuze over lokale normen en het bepalen wie de initiatiefnemer is.

Invloed op de samenwerking

Voor alle samenwerkingspartners geldt dat nog niet aan de planologische fase kan worden begonnen. Een gezamenlijk project lijkt gezien de grote verschillen in voortgang nu niet waarschijnlijk. Een gezamenlijk project zal langer duren omdat het afronden van fase 3 essentieel is voor het starten van de planologische fase. Op elkaar wachten of zelfs een stap terug doen is niet aan te bevelen. Het is verstandig op voorhand te benoemen aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan om dit nog te kunnen doen.

Randvoorwaarden die gereed moeten zijn voor de planologische fase.

- ➔ MER-strategie inclusief alle onderzoeken
- ➔ Beleid voor randvoorwaarden (lokaal eigendom, landschappelijke randvoorwaarden, participatie)
- ➔ Bevoegd gezag geregeld & duidelijkheid over rolverdeling: Als onduidelijk blijft of gemeenten individueel of gezamenlijk verder willen, is het risico op dubbel werk en inefficiëntie aanwezig of komt het project in zijn geheel niet van de grond. Indien er nog geen marktpartij of energiecoöperatie optreedt als trekker van het project, zullen overheden zelf in de lead moeten zijn. Dit vraagt om investeringen in:

- Grondcontracten en aanbetalingen (optieovereenkomsten of vergoedingen voor planvoorbereiding)
- Aanvraagkosten voor vergunningen en planwijzigingen

➔ Compensatie en omgevingsbijdragen: Bij een sturende rol is ook de verantwoordelijkheid voor financiële afspraken met de omgeving voor de planologische fase belangrijk (bv. omgevingsfonds, nadeelcompensatie, gebiedsontwikkeling).

➔ Netwerkaansluiting en infrastructuur: Kan worden geanticipeerd op netcongestie. Bij sommige locaties zijn hoge aansluitkosten te verwachten of is er een lange wachttijd.

Disclaimer: d*e onderstaande stappen zijn onderdeel van het standaardproces en dienen ter illustratie. Deze stappen zijn nog niet definitief voor de windprojecten in deze samenwerking en kunnen variëren, afhankelijk van de keuzes die in fase 3 per gemeente of provincie worden gemaakt.*

4. Planologische fase (Project-MER en Omgevingsplan/Projectbesluit)

- **Stap:**
  - Opstellen van Project-MER.
  - Uitwerken van concrete locatie(s) in omgevingsplan of projectbesluit.
  - Formele procedures, inspraak en zienswijzen.
- **Go/no-go moment:** Raadsbesluit of besluit gedeputeerde staten om de planologische procedure te starten en vaststelling van het plan.
  - Dit is het **cruciale go/no-go moment** in de besluitvorming.

5. Juridische fase

- **Stap:** Mogelijke beroepsprocedures bij de Raad van State.
- **Go/no-go moment:** Uitspraak van de Raad van State (definitief planologische besluit).

6. Realisatiefase (initiatiefnemer centraal)

Afhankelijk van wie de initiatiefnemer is (markt, coöperatie of overheid zelf).

- **Stap:**
  - Financiering en business case (financial close).
  - Vergunningverlening detailniveau (bouwvergunning, SDE++-subsidie).
  - Contracten (grond, aannemer, netaansluiting).
  - Start bouw en uitvoering.
- **Go/no-go momenten:**
  - Financial close (is project economisch haalbaar?).
  - Realisatiecontracten rond (grond, aansluiting, leveranciers).
  - Start bouw.

7. Exploitatie en beheer

- **Stap:** Ingebruikname van het windpark.
  - Monitoring van geluid, slagschaduw, ecologische effecten.
  - Uitvoering van afspraken over lokaal eigendom, omgevingsfonds of participatie.
- **Go/no-go moment:** Feitelijk einde van ontwikkelproces, begin exploitatie (20–25 jaar).

7.2 Tijdspad en mijlpalen samenwerking

In het licht van bovenstaande is voor de samenwerking is in eerste instantie de volgende route met mijlpalen voorzien.

Fase A – Strategievorming in plan van aanpak (februari – november 2025)

Deze fase loopt parallel met individuele trajecten per gemeente.

De te nemen stappen zijn:

- Gemeenten en provincie bepalen strategische keuzes, rolneming en inzet (zie checklist eerder in dit hoofdstuk).
- Eerste verkenning met ketenpartners en stakeholders.
- Vastleggen aanpak in een plan van aanpak.
- **Go/No-Go 1: Instemming plan van aanpak. BO 3 november 2025**

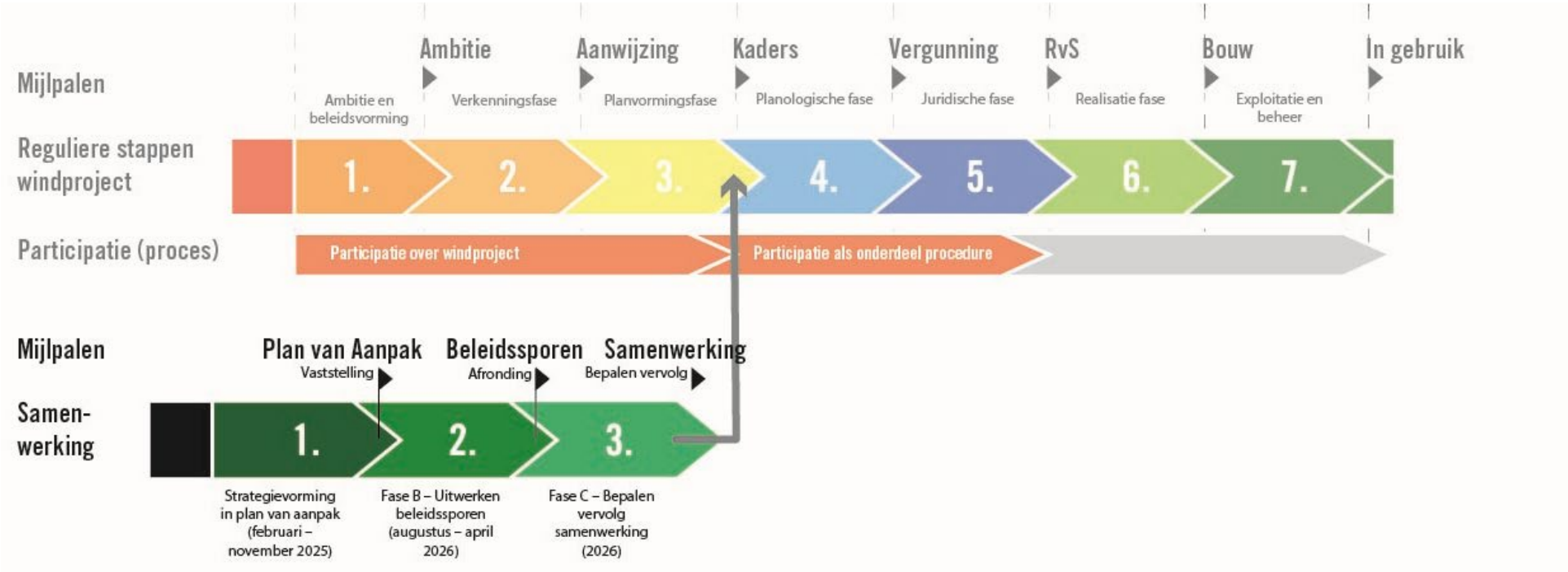

Afbeelding: stappenplan regulier windproject en samenhang met de samenwerkingsstappen

Fase B – Uitwerken beleidssporen (augustus – april 2026)
In de volgende fase wordt gewerkt aan de randvoorwaarden voor de planvormingsfase voor de windontwikkeling. Dit is daarmee input voor de planvormingsfase van een windpark zoals beschreven in paragraaf 7.1 voor iedere gemeente of provincie.

- Gezamenlijke uitwerking van beleid voor: lokaal eigendom, landschappelijke en ruimtelijke randvoorwaarden, communicatie en participatie.
- Advies over bevoegd gezag en organisatievorm.
- Afweging van projectmatige samenwerking (per gebied). Definiëren van mogelijkheden voor gezamenlijke ontwikkeling.
- **Go/No-Go 2: Instemming in de Regio Zuidwest-Drenthe met beleid voor lokaal eigendom, communicatie en participatie, en landschappelijke randvoorwaarden. Afspraken over volgende fase van samenwerking.**

De fases hierna zijn afhankelijk van de uitkomsten van fase B en het besluit of er een gezamenlijk windproject komt. Als er geen gezamenlijk windproject komt dan is het verstandig om te bepalen hoe de samenwerking er hierna uitziet.

Fase C – Bepalen vervolg samenwerking (2026)

- Rolneming van diverse gemeenten als beleid is afgerond
- Monitoring lokaal eigendom
- **Go/No-Go 3: Besluitvorming over samenwerking de komende jaren**

7.3 Besluitvormingsmomenten

Samengevat zijn voor de samenwerking op dit moment de volgende mijlpalen voorzien:

- **Go/No-Go 1**: Instemming met het plan van aanpak door de colleges, waarmee opdracht wordt gegeven voor de uitwerking van de beleidssporen: lokaal eigendom, communicatie en participatie en ruimtelijke en landschappelijk randvoorwaarden, 3 november 2025.
- **Go/No-Go 2**: Instemming in de Regio Zuidwest-Drenthe over het beleid lokaal eigendom, communicatie en participatie, en ruimtelijke en landschappelijke randvoorwaarden. Verwachte besluitvorming medio 2026.
- **Go/No-Go 3**: Besluit over gezamenlijke of individuele projectontwikkeling. Aangezien dit nu nog niet heel waarschijnlijk lijkt, is een alternatieve mijlpaal: het vastleggen van de verdere samenwerking gekoppeld aan de individuele windprojecten. Verwachte besluitvorming medio 2026.

8. Financiën en Middelen

8.1 Kostenraming voor het proces

De samenwerking rondom de verkenning van windenergie vraagt om een structurele en gezamenlijke investering van alle betrokken overheden. In deze fase ligt de nadruk op beleidsontwikkeling, communicatie en participatie.

Begroting en uitgaven

Korte termijn

Voor de volgende fase uitwerking beleidssporen - (2025–2026) worden de volgende kosten begroot en/of zijn al uitgegeven:

- Beleidsontwikkeling : € 70.000 (begroot)
  - Opdracht kadernotitie lokaal eigendom verstrekt: € 12.500,-
- Beleidsontwikkeling landschappelijke verkenning: € 21.000,- (opdracht verstrekt)
- Communicatie en participatie:
  - Strategisch communicatieplan: € 6.700 (opdracht verstrekt)
  - Omgevingsanalyse € 24.000,- (opdracht verstrekt)
- Projectleider samenwerking: € 90.000,- (begroot)

Lange termijn

Na deze fase (B uitwerking beleidssporen) volgt – afhankelijk van de uitkomsten – per gemeente een periode van planvoorbereiding en uitvoering. Deze fase van projectontwikkeling vraagt om diepgaandere onderzoeken (bijv. MER, planvorming) en brengt hogere kosten met zich mee. De omvang van deze kosten hangt samen met de gekozen rol van de overheden (regisserend, mede-ontwikkelend of investerend) en de schaal van samenwerking. In fase C (vervolg samenwerking) zal moeten worden bepaald hoe de samenwerking er vanaf dan uitziet en welk budget daarvoor nodig is.

8.2 Beschikbare budgetten en subsidies

Voor de eerste fase zijn reeds middelen beschikbaar gesteld via de deelnemende overheden en provincies.

De provincies Overijssel en Drenthe leveren een financiële bijdrage aan deze strategische fase. Dit betreft een cofinanciering voor beleidsontwikkeling. De provincies financieren beleidsontwikkeling middels een subsidie van in totaal € 70.000,-. Dit is afgesproken in het samenwerkingsconvenant dat in oktober 2024 is vastgesteld door de samenwerkende partijen. Dit bedrag is nog niet volledig besteed, dus hiervan wordt in de volgende fase ook gebruik gemaakt.

Iedere gemeente heeft een eigen budget gereserveerd voor duurzame energieopgaven, veelal gekoppeld aan de RES-uitvoering. Deze kunnen (deels) worden ingezet beleidsontwikkeling, participatie, communicatie en voor de inhuur van de projectleider.

De gemeenten dragen op dit moment gezamenlijk bij aan de inhuur van de projectleider. Deze opdracht is in 2025 verstrekt. Voor de uitwerking van de volgende fase wordt opnieuw een bedrag van € 90.000,- begroot (na afloop van de opdracht van de huidige projectleider), waarbij iedere gemeente weer een gelijk aandeel van € 22.500,- bijdraagt (ieder ¼ deel). Deze werkwijze is in lijn met het samenwerkingsconvenant. De in dit samenwerkingsconvenant vastgelegde afspraken blijven ongewijzigd van toepassing, enkel wordt nieuw budget beschikbaar gesteld voor de inhuur van een projectleider.

De provincie Drenthe draagt bij door gezamenlijke, voor alle partners relevante onderzoeken te financieren. Bijdragen worden telkens bepaald op het moment dat een nieuw noodzakelijk onderzoek naar voren komt.

9. Risicoanalyse

9.1 Risico's voor proces en inhoud

Binnen het traject van de gezamenlijke verkenning van windenergie zijn diverse risico's geïdentificeerd die van invloed kunnen zijn op zowel het proces als de inhoudelijke uitkomsten:

- **Bestuurlijke versnippering**: Ondanks de samenwerking opereren alle individuele overheden binnen hun eigen bestuurlijke laag (raden en provinciale staten). Dit kan leiden tot tegenstrijdigheden door uiteenlopende belangen, beleidskaders en uitgangspunten, wat vertraging van besluitvorming en moeilijke onduidelijkheden tot gevolg heeft.
- **Maatschappelijk draagvlak en weerstand**: Onvoldoende participatie vanuit de omgeving, met als (negatief) gevolg/effect: onvoldoende maatschappelijk draagvlak en/of toegenomen weerstand tegen het project, wat het proces kan vertragen of blokkeren.
- **Netcongestie**: de huidige beperkingen in het elektriciteitsnetwerk vormen een bedreiging voor de realisatie van geplande energieprojecten en vereisen vroegtijdige en nauwe samenwerking met netbeheerders.
- **Financiële risico's**: Onduidelijkheden rondom financiering, subsidies en investeringsmogelijkheden, vooral bij projecten met hoog aandeel lokaal eigendom, kunnen leiden tot financiële onzekerheid.
- **Aankomende gemeenteraadsverkiezingen:** dit kan leiden tot wijziging van politieke samenstelling of koers. Negatief effect is dat doelen worden heroverwogen wat kan leiden tot vertraging in proces
- **Onduidelijke rolverdeling tussen samenwerkende partijen**: wat leidt tot niet consistente communicatie, vertraging van individuele sporen en onduidelijkheid in het proces.
- **Wijzigingen in beleidskaders en wet- en regelgeving:** van landelijke, provinciale of gemeentelijke overheid, bijvoorbeeld de concept windnormen.

9.2 Strategieën voor risicomanagement

Om bovengenoemde risico's te mitigeren worden de volgende strategieën voorgesteld:

- **Heldere bestuurlijke afspraken**: Zorg voor vroegtijdige, formele bestuurlijke afstemming tussen gemeenten onderling en met provincies. Maak duidelijke afspraken over rolverdeling en gezamenlijke beleidskaders.
- **Uitgebreide participatieaanpak**: tijdig en zorgvuldig participatieproces opzetten met betrokkenheid op maat: zet actief in op een participatief traject. Stel een duidelijke strategie op, gericht op het creëren en behouden van draagvlak.
- **Proactief stakeholdermanagement**: Betrek stakeholders continu en transparant om vroegtijdig weerstand te signaleren en hier adequaat op te anticiperen.
- **Duidelijke communicatie planning**: Ontwikkel een solide communicatieplan om maatschappelijke acceptatie en begrip te vergroten en het proces te ondersteunen.
- **Integrale MER-aanpak**: Neem in een vroeg stadium uitgebreide milieueffectrapportages en landschappelijke inpassing mee en maak hiermee een integrale afweging mogelijk. Communiceer helder over alternatieven, gevolgen en mitigatiemaatregelen.
- **Proactieve afstemming met netbeheerder**: Onderhoud intensief contact met netbeheerder(s) om vroegtijdig inzicht te krijgen in capaciteitsproblemen en werk gezamenlijk aan oplossingen voor netcongestie.
- **Financiële helderheid en zekerheid**: Werk duidelijke financiële constructies uit voor lokaal eigendom, met aandacht voor financiële risico's en eventuele subsidiemogelijkheden. Betrek energiecoöperaties hierbij actief.

- **Gefaseerde aanpak**: Deel het proces op in duidelijke, overzichtelijke fases met concrete go/no-go momenten. Maak tussentijdse evaluaties om voortgang en risico's scherp te monitoren en tijdig bij te sturen: vast agendapunt BO en 1x per maand in ambtelijke projectgroep.
- **Flexibele procesinrichting**: Zorg voor ruimte binnen het proces om snel te reageren op veranderende omstandigheden, zoals gewijzigde beleidsregels of nieuwe technische inzichten.

10. Samenvatting en vervolgstappen

10.1 Vervolgstappen

De verkenning tot nu toe laat zien dat de opgave rond windenergie stevig is, en dat samenwerking noodzakelijk is om deze opgave ruimtelijk, maatschappelijk en bestuurlijk verantwoord vorm te geven. De belangrijkste taken zijn:

1. **Lokaal eigendom**
   Het gezamenlijk ontwikkelen van een lokaal eigendom beleid (is reeds ingezet), waarbij de eerste stap bestaat uit het opleveren van een kadernotitie. Daarin zal concreet moeten staan wat we gezamenlijk willen bereiken (bijvoorbeeld in de ondersteuning van lokale initiatieven als er onvoldoende kennis of middelen aanwezig zijn). Na afronding zal deze notitie in de loop van 2026 in de Regio Zuidwest-Drenthe moeten worden verankerd in beleid voor lokaal eigendom.
2. **Participatie en communicatie**
   Momenteel wordt gewerkt aan een strategisch communicatieplan. Hierin worden concrete acties opgenomen voor de gezamenlijke communicatie (werkwijze, middelen, timing). Hiermee willen we een grote stap zetten in de eenduidigheid van onze communicatie. De strategie inclusief beschrijving van de actie ronden we af in de winter 2025-2026. Daarna is een gezamenlijke participatiestrategie nodig waarin duidelijk staat wat er per gemeente gebeurt en vooral hoe op een eenduidige manier de grensoverschrijdende aspecten van windenergie worden meegenomen. In deze strategie staat ook een rolverdeling en of en hoe gemeenten participeren in elkaars participatieprocessen en hoe die worden afgestemd. Afronding van deze strategie zal in de winter van 2025-2026 plaatsvinden.
   Gemeenten volgen met name in participatie ieder hun eigen koers, wat begrijpelijk is gezien de verschillende fasen, maar dit leidt tot ruis en onduidelijkheid voor de omgeving (zoals ook benoemd tijdens de stakeholderbijeenkomst). Eenduidige communicatie is essentieel en wordt strategisch uitgewerkt door een adviesbureau.
3. **Ruimtelijke en landschappelijke voorwaarden**
   Een notitie met ruimtelijke en landschappelijke uitgangspunten is in afronding. Hierover zal een besluit in het bestuurlijk overleg nodig zijn. We streven naar het vastleggen hiervan in de winter van 2025-2026. In de fase hierna zal een vertaling moeten worden gemaakt naar de betekenis voor de toekomstige windprojecten en de kaderstelling daarvan.
4. **Samenwerking**
   Op dit moment lijkt een gezamenlijk windproject niet waarschijnlijk. Het is naast de hiervoor beschreven inhoudelijke bouwstenen wenselijk met elkaar vast te stellen hoe de samenwerking er in de verdere toekomst uit gaat zien. Hierbij komen de hiervoor benoemde bouwstenen samen in afspraken over:
   - Waarin trekken we gezamenlijk op (bijvoorbeeld in de samenwerking met energiecoöperaties, begeleiding omgevingsfonds, communicatie, etc.).
   - Hoe krijgt de toekomstige samenwerking feitelijk vorm: vast overleg of op afroep, eventuele deeluitwerking en taakverdeling.
     We streven naar het vastleggen hiervan medio 2026.

10.2 Stakeholdersessies 13 mei

De belangrijkste inzichten uit de bijeenkomst met stakeholders en ketenpartners zijn:

Lokaal eigendom

Lokaal eigendom wordt breed gezien als essentieel voor draagvlak, invloed op de inhoudelijke keuzes en een eerlijke verdeling van lusten en lasten. Het gaat om zeggenschap, gedeelde verantwoordelijkheid en zichtbare baten voor de omgeving. Er is een duidelijke behoefte aan heldere definities en uniforme spelregels over wat ‘lokaal’ is, wie investeert, wie profiteert, en hoe risico’s worden verdeeld. Gemeenten moeten – samen met coöperaties – beleid opstellen dat helderheid biedt over opbrengstenverdeling, risico’s en toegang voor mensen met een kleine beurs. Een sociaal of omgevingsfonds moet verplicht worden gesteld, zodat ook niet-investeerders kunnen meedelen. De nieuwe Energiewet biedt hiervoor mogelijk aanknopingspunten, maar die

moeten nog vertaald worden naar de lokale praktijk. Ondersteuning van coöperaties (financieel en qua kennis) is daarbij onmisbaar.

Landschappelijke randvoorwaarden
De landschappelijke inpassing van windmolens roept zorgen op over de aantasting van kwaliteit van het open landschap en er worden aanvullend zorgen geuit over gezondheid, natuur en hinderaspecten. Bewoners vragen om openheid over de afwegingen die gemaakt worden, inclusief de reden waarom de mogelijke ruimte die wordt gegeven aan windenergie belangrijker is dan het beperken van hinder. Randvoorwaarden zoals minimale afstand tot woningen, hinderaspecten, impact op natuur en zichtlijnen moeten in de planvorming expliciet worden meegenomen. Visualisaties kunnen helpen om verwachtingen te managen. Er is ook behoefte aan consistente beleidskaders tussen gemeenten, zodat locaties gelijk worden beoordeeld. De vraag of wind op specifieke plekken überhaupt wenselijk is, blijft daarbij open, evenals de wens om ook alternatieven als zon en energiebesparing volwaardig te blijven afwegen.

10.3 Aanbevelingen voor het vervolgtraject

Op basis van de opgedane inzichten formuleren we vier aanbevelingen voor het vervolgtraject:

1. Lokaal eigendom
Er is een werksessie geweest waarin verschillende modellen voor lokaal eigendom zijn besproken, zoals uitgewerkt in bijlage 2. Aan de hand daarvan is een gezamenlijk traject gestart. Een extern bureau gaat een notitie lokaal eigendom opleveren waarin de ambities van de samenwerkende partijen en de omgeving kunnen worden geborgd en wat bruikbaar is bij één of meerdere windprojecten in de regio. In de notitie worden:

- De verschillende mogelijkheden om lokaal eigendom te realiseren helder gemaakt.
- Begrippen als lokaal eigendom, zeggenschap en meerwaarde helder gedefinieerd.
- Inzicht krijgen in het financiële plaatje van een windpark, in relatie tot de ambities van lokaal eigendom.
- Advies over welke financiële en beleidsmatige instrumenten overheden kunnen inzetten om ambities te realiseren.
- Inzicht krijgen over de verschillende opties van (financiële) compensatie.
- Formuleren (met onderbouwing) van gezamenlijk streefpercentage lokaal eigendom.

Kadernotitie gereed maken, accorderen in BO en als basis gebruiken voor lokaal door gemeenteraden vast te stellen beleid.

2. Communicatie en procesparticipatie stroomlijnen via drietrapsmodel
Er is een start gemaakt met het formeren van een gezamenlijke werkgroep communicatie. De samenwerking wordt vervolgens opgebouwd in drie stappen:

- **Stap 1**: Coördinatie en afstemming om te voorkomen dat overheden elkaar tegenwerken.
- **Stap 2**: Gezamenlijke kernboodschappen, formats en aanpak participatie voor inwoners. Hiervoor wordt door een extern bureau een communicatie strategie gemaakt met duidelijke uitvoeringsafspraken. De feitelijke uitvoering hoort ook bij deze stap.
- **Stap 3**: Daar waar ruimtelijk logisch, gezamenlijke participatieprocessen organiseren om de grensoverschrijdende impact van windturbinelocaties breed bespreekbaar te maken. Deze stap moet in fase C van de samenwerking geconcretiseerd worden.

3. Sessie over landschappelijke uitgangspunten
De inzichten uit de sessie met ROM3D laten zien dat windturbines niet los van elkaar moeten worden bezien. Een vervolgsessie is georganiseerd waarin:

- Op basis van nieuwe visualisaties landschappelijke principes zijn besproken.
- Bestuurlijk richting is bepaald over de wenselijkheid van harde randvoorwaarden.

Op basis hiervan wordt een gezamenlijke landschapsnotitie voorbereid.

Deze acties vormen de ruggengraat van het vervolgtraject en komen terug in stap B van de routekaart en het plan van aanpak.

4. Voer vanuit de projectgroep een expliciete discussie uit over de solo-samen vraag voor de fase na het gezamenlijk vormen van beleid in fase B.
De afgelopen maanden is door middel van scenarioverkenning, speelveldanalyse, bestuurlijke afstemming en thematische sessies een stevig fundament gelegd voor de samenwerking met dit plan van aanpak als resultaat. De samenwerking krijgt vorm en wordt in de volgende fase concreter door het uitwerken van de in deze aanpak beschreven bouwstenen (fase B voorbereiden beleid). In fase C moet de verdere samenwerking vervolgens worden bepaald:

- Hoe ziet de samenwerking er uit bij de verdere planologische uitwerking van een windpark, welke rol hebben medeoverheden en welke invloed hebben zij met name op het aan een windpark gekoppelde participatieproces.
- Als windparken dichtbij elkaar worden gerealiseerd zal de mate van samenwerking (communicatie, participatie) moeten worden bepaald, wellicht het bevoegd gezag heroverwogen en de fysieke opstelling worden afgestemd (situering, as- en tiphoogte, mogelijk zelfs hetzelfde type windturbine). Wat zijn de consequenties en is dit ook uitvoerbaar?

10.4 Vooruitblik naar de implementatie

De implementatie van de resultaten uit fase B van de samenwerking vraagt om concrete keuzes als onderdeel van de planvoorbereidingsfase (3) bij de individuele windparken. Dan is er duidelijkheid nodig over:

- Beleid voor communicatie, participatie, landschap en lokaal eigendom.
- Ruimtelijke relatie tussen meerdere windparken en de wijze waarop hiermee wordt omgegaan.
- Rolopvatting per gemeente en provincie, mogelijk op basis van de kadernotitie lokaal eigendom.

Het plan van aanpak en de routekaart vormen de basis voor verdere uitwerking. De beleidsuitwerking wordt als eerste gezamenlijk opgepakt (fase B). Het windproject binnen Meppel is op basis van de huidige besluiten- als alle planvoorbereiding gereed is - als eerste klaar voor ontwikkeling, dan moet de beleidsvoorbereiding wel geheel zijn afgerond.

Bijlage 1: Tabel beleid en aanpak per gemeente

Samenwerking windenergie — Zuidwest Drenthe

Tabel: per gemeente en provincie zijn dezelfde kopjes gehanteerd voor makkelijke vergelijking.

Kopje	Steenwijkerland	Meppel	Westerveld	De Wolden	Provincie Drenthe
Direct betrokkenen	Projectleider samenwerking windenergie (ambtelijk vooruitgeschoven post); intern projectteam “Voor de wind”; wethouder M. Scheringa (Portefeuille Duurzaamheid); lokale energiecoöperaties; provincie Overijssel (kaders via windladder, subsidierelatie, bevoegd gezag); gemeenteraad; dorpsbelangenverenigingen; interne organisatie (landschappelijke inpassing, RO); buurgemeenten en provincie Drenthe.	Beleidsadviseur gemeente Meppel; wethouder Alfred Peterson (duurzaamheid, energie, RES); interne projectgroep Noord IV gemeente Meppel; gemeenteraad Meppel; lokale energiecoöperaties; buurgemeenten; provincie Drenthe en provincie Overijssel (bij grensprojecten). Stichting Leefbaar Zuidwest, gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe. Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD) voor de wateropgave in Noord IV.	Beleidsadviseur duurzaamheid & energie; wethouder Schoenmaker; gemeenteraad; lokale energiecoöperaties (ondersteunend bij lokaal eigendom); buurgemeenten; provincie Drenthe. Stichting Leefbaar Zuidwest, gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe.	Strategisch adviseur duurzaamheid; projectleider De Wolden; wethouder Gerrie Hempen-Prent (duurzame energie, RES); lokale coöperaties (intentie-overeenkomst, o.a. Duurzaam Ruinen, EnergieKansen); gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe; dorpsbelangen Ruinerwold/Berghuizen/Oosteinde; Stichting Leefbaar Zuidwest Drenthe; buurgemeenten; provincie Drenthe.	Projectregisseur hernieuwbare energie; projectsecretaris; plaatsvervangend projectregisseur; gedeputeerde H. Jumelet; gemeenten als samenwerkingspartners; provincie Overijssel bij provinciegrensprojecten.
RES-doelstellingen / ambities	RES-bod 171 GWh (mix 50% zon / 50% wind). Raadsbesluit 26-03-2024.	RES Drenthe 1.0: 0,102 TWh wind in 2030 (~4–6 turbines 5–6 MW). Ambitie CO_2-neutraal 2040. Raad	RES-opgave 75.000 MWh. Dit bod wordt ingevuld met grootschalige zon (op water/land/gebouw). Geen ambitie en	RES-opgave 0,1 TWh in 2030; streven naar 100% duurzame elektriciteit in 2040. Huidig gerealiseerd ~0,02 TWh.	Bewaking en realisatie RES 1.0 (2030). Provinciaal uitgangspunt minimaal 50% lokaal

		streeft naar 100% lokaal eigendom.	geen zoekgebieden voor wind.		eigendom conform Klimaatakkoord/RES.
Zoekgebieden / locaties	In de gemeente Steenwijkerland heeft de provincie Overijssel besloten om medewerking te verlenen aan één initiatief van 1 windturbine op bedrijventerrein Groot Verlaat bij Steenwijk. Andere initiatieven zijn afgewezen, waaronder initiatieven op en rond de grens met Meppel. Vanwege de clustereis in Overijssel van minimaal 4 turbines uitgezonderd bedrijventerreinen, in combinatie met het afgesproken maximum van 4 turbines zijn er buiten bedrijventerreinen momenteel geen locaties beschikbaar.	Noord IV (vastgelegd in structuurvisie sept-2023 en omgevingsvisie 2040). Andere gebieden pas onderzoeken als Noord IV niet haalbaar of na behalen RES1.0.	Geen zoekgebieden vastgesteld.	Ruinerwold Noord aangewezen als kansrijk gebied (mogelijkheid om >800 m afstand tot woningen aan te houden; weinig harde ruimtelijke belemmeringen).	Verdiepend onderzoek mogelijke locaties in Zuidwest Drenthe (provinciale verkenning).
Samenwerking	Regionale samenwerking met buurgemeenten (Meppel, De Wolden, Westerveld) en provincie Drenthe; afstemming met Meppel en provincie Overijssel bij grensgevallen.	Convenant 'Gezamenlijke verkenning windenergie' met De Wolden, Westerveld, Steenwijkerland en provincie Drenthe; afstemming met Overijssel bij grensprojecten.	Convenant 'Gezamenlijke verkenning windenergie' met De Wolden, Meppel, Steenwijkerland en provincie Drenthe; Geen eigen windopgave, ondervindt wel maatschappelijke	Gebiedsproces ('gebiedstafel' en ‘bewonersplatform’) met inwoners en coöperaties; samenwerking met Meppel (Noord IV) en Westerveld verkennen.	Verantwoordelijkheden rond bevoegd gezag, verkenning grensoverschrijdende projecten (Tender Overijssel opvolgen) en bewaking Drentse kernkwaliteiten.

			impact van mogelijke projecten in buurgemeentes. Behartigt derhalve de belangen van de inwoners en belanghebbenden van de gemeente Westerveld binnen de samenwerking.		
Lokaal eigendom / participatie	Streeft naar 100% lokaal eigendom (raadsbesluit 26-03-2024). Participatie- en compensatieplan nog te ontwikkelen; participatieverordening is randvoorwaarde. In het Provinciaal Programma Energiestrategie van Overijssel worden verder kaders gegeven voor lokaal eigendom (inspanning tot 50%) en participatie.	Er wordt gestreefd naar 100% lokaal eigendom. Er is een participatiebeleid opgesteld en participatie heeft plaatsgevonden bij het opstellen van zowel de structuurvisie als de omgevingsvisie. Tweemaal per jaar worden informatiebijeenkomsten georganiseerd voor inwoners van Noord IV. Daarnaast vindt er een samenwerkingsbijeenkomst plaats met coöperaties en ketenpartners.	Streeft naar minimaal 50% lokaal eigendom. Coöperaties bieden ondersteuning bij lokaal eigendom wanneer externe initiatieven ontstaan; zelf geen initiërende rol.	Streeft naar 70–100% lokaal eigenaarschap; intentieverklaringen coöperaties om in het hele gebied samen te werken aanwezig. Actieve procesparticipatie via gebiedstafel.	Provinciaal uitgangspunt minimaal 50% lokaal eigendom; belangenafwegingen en randvoorwaarden vanuit provinciaal beleid.
Knelpunten / aandachtspunten	Ruimtelijke beperkingen (windladder, Natura2000, NNN, nabijheid woningen); netcongestie; ontbrekend participatieplan.	Draagvlak bij inwoners en omgeving; Grote windopgave in relatief klein gebied (Noord IV) dat gecombineerd moet worden met een	Geen windopgave, maar wel maatschappelijke impact van mogelijke projecten aan de grens met Westerveld in zowel	Gevoeligheid in omgeving; beschermd dorpsgezicht Ruinerwold; overlap en afstemming nodig met Noord IV (Meppel); spanningsveld RES-ambitie vs draagvlak.	Wind is gevoelig thema; netversterking en landschappelijke inpassing cruciaal; bewaking Drentse kernkwaliteiten (o.a.

		bedrijventerrein, wateropgave en energie-infrastructuur; Noord IV is een beekdalgebied, uitgangspunt provincie is geen kapitaalintensieve functies in een beekdal.	Meppel als in De Wolden.		natuur, landschap, cultuurhistorie, stilte).
Volgende stappen	Afwachten provinciale beoordeling en dan vervolg voor (aanpak) windenergie in de gemeente bepalen.	Verdiepend locatieonderzoek Noord IV (integratie bedrijventerrein, water, energie); mogelijk project-MER; beleidskader wind & lokaal eigendom vaststellen in 2025; verbreding participatie; afstemming bevoegd gezag provincie Drenthe.	Alleen mogelijke vervolgstappen bij herijking RES of als andere doelen niet worden gehaald.	Verdieping Ruinerwold Noord (onderzoeksopzet, verkenning, raadsbesluit en dan bij een GO een PlanMER); verbreding samenwerking met Meppel/Westerveld; toetsing lokaal eigenaarschap; transparant communicatieproces.	Verdiepend onderzoek locaties Zuidwest Drenthe; verkenning bevoegd gezag; Tender Overijssel volgen.

NB: de tabel is gebaseerd op aangeleverde teksten en geordend om vergelijkbaarheid te maximaliseren. Verschillen tussen gemeenten en provincie zijn zoveel mogelijk letterlijk weergegeven.

Vastgestelde beleidspunten samenwerking windenergie

Overzicht per gemeente/provincie, uitgesplitst naar Raad, College en Ambtelijk (nog in bewerking of niet vastgesteld(.

Gemeente / Provincie	Raad	College	Ambtelijk
Steenwijkerland	RES-bod 171 GWh (mix 50% zon / 50% wind), ambitie 100% lokaal eigendom, raadsbesluit 26-03-2024	Geen afzonderlijke beleidsuitspraken bovenop raadsbesluiten	Participatie- en compensatieplan nog op te stellen
Meppel	RES Drenthe 1.0: 0,102 TWh wind in 2030 (~4–6 turbines van 5–6 MW) Ambitie CO_2-neutraal in 2040 Ambitie 100% lokaal eigendom Locatie Noord IV vastgelegd in structuurvisie (2023) en omgevingsvisie 2040	Geen aanvullende beleidsuitspraken, uitvoering conform raadsbesluiten	Beleidsvoorbereiding en uitwerking Noord IV in uitvoering
Westerveld	RES-bod à 75.000 MWh ingevuld met grootschalige zon. Geen windopgave vastgesteld. Geen resterende grootschalige opgave.	Geen aanvullend beleid vastgesteld	Het rapport Energietransitie in het Westerveldse landschap door Oversticht benoemt een aantal gebieden in de gemeente waar grootschalige opwek mogelijk is, bezien door een landschappelijke bril. Dit rapport is niet bestuurlijk vastgesteld.
De Wolden	RES-opgave 0,1 TWh in 2030 vastgesteld Ambitie 100% hernieuwbare elektriciteit in 2040 Techniekneutrale benadering gekozen Ruinerwold Noord aangewezen als kansrijk gebied (op basis van 800m afstandsnorm tot woningen)	Geen aanvullende beleidsuitspraken bovenop raadsbesluiten	Gebiedsproces en participatieaanpak lopen. De inhoudelijke punten van de verkenning worden samen met de gebiedstafel en het bewonersplatform bepaald. .

Provincie Drenthe	RES Drenthe 1.0 vastgesteld, inclusief doelstelling 2030 Uitgangspunt minimaal 50% lokaal eigendom (conform Klimaatakkoord/RES)		Beleidsopdracht verdiepend onderzoek locaties Zuidwest-Drenthe

Bijlage 2: Modellen lokaal eigendom bij windprojecten

1. Faciliterend model: marktgestuurd, overheid ondersteunt randvoorwaarden

Rol overheid: faciliterend / toetsend

Eigendom: primair bij marktpartijen, met opties voor lokale participatie via coöperaties

Mogelijke instrumenten:

- Voorwaarden in anterieure overeenkomst (bijv. minimaal 50% participatie mogelijk maken)
- Ondersteuning van energiecoöperaties bij organisatiekracht en communicatie
- Heldere definities voor 'lokaal' (bijv. binnen straal van 10x tiphoogte)

Voordelen:

- Weinig directe verantwoordelijkheden overheid
- Stimuleert marktwerking met lokale component

Nadelen:

- Risico op beperkte zeggenschap lokaal
- Lokale participatie afhankelijk van initiatiefnemers

2. Stimulerend model: hybride eigendom met beleidskaders

Rol overheid: stimulerend / kaderstellend

Eigendom: deels bij coöperaties, deels bij marktpartijen

Mogelijke instrumenten:

- Verordening lokaal eigendom op basis van Energiewet (zoals conceptverordening)
- Afspraak over minimumpercentage lokaal eigendom (bijv. 50%)
- Projectontwikkelaars verplichten inspanningsverplichting te motiveren (zie artikel 3 conceptverordening)
- Gemeente ondersteunt coöperaties financieel/juridisch in projectstructurering

Voordelen:

- Helder kader met ruimte voor maatwerk
- Coöperaties versterken hun positie

Nadelen:

- Meer inzet vanuit gemeenten nodig (capaciteit & regie)
- Gemeente moet toezicht houden op naleving

3. Regisserend model: publieke en coöperatieve co-ontwikkeling

Rol overheid: regisserend / medeontwikkelaar

Eigendom: gezamenlijk of een van beiden – gemeente/overheid + lokale coöperaties

Mogelijke instrumenten:

- Gemeente (of provincie) participeert in project-BV
- Lokale coöperatie is vanaf begin mede-initiatiefnemer
- Gemeente bepaalt voorkeursstructuur voor eigendom en zeggenschap
- Mogelijkheid tot 100% lokaal eigendom als streefdoel

Voordelen:

- Volledige grip op maatschappelijk rendement
- Lokaal draagvlak door gedeeld eigenaarschap en zeggenschap

Nadelen:

- Hoge inzet overheid (capaciteit, risico, investering)
- Complex projectmanagement

4. Collectief eigendom via energiegemeenschappen

Rol overheid: faciliterend en coördinator energiegemeenschappen

Eigendom: bij collectief van inwoners, maatschappelijke partijen en ondernemers

Mogelijke instrumenten:

- Stimuleren van oprichting energiegemeenschappen (via pilots of regiodeals)
- Juridische borging via samenwerkingsmodel of coöperatieve BV
- Verbindende afspraken over toegang en zeggenschap binnen de gemeenschap

- Ondersteuning bij financiering via gemeentelijke fondsen of risicodragend investeren

Voordelen:
- Eigendom blijft volledig lokaal
- Brede maatschappelijke betrokkenheid (ook energiearmoede en netcapaciteit meenemen)

Nadelen:
- Afhankelijk van organisatiekracht in de regio
- Langere aanlooptijd en ontwikkelkosten

Bijlage 3: Begrippenlijst

Afstandsnormen
Minimale afstand die aangehouden moet worden tussen windturbines en gevoelige functies zoals woningen, natuurgebieden of infrastructuur, om hinder te beperken. In Nederland momenteel lokaal bepaald in afwachting van landelijke normen.

ANNA-gesprekken
Afkorting voor “Altijd Navragen, Nooit Aannemen”; een gesprekstechniek waarbij proactief en vroegtijdig met stakeholders gesproken wordt om verwachtingen en zorgen helder te krijgen.

Bevoegd gezag
De overheid die bevoegd is om besluiten te nemen over ruimtelijke plannen en vergunningen voor windprojecten. Dit kan de gemeente of provincie zijn, afhankelijk van de omvang van het project.

Energiecoöperatie
Een lokale organisatie van bewoners en/of ondernemers die gezamenlijk investeert in duurzame energieprojecten, met het doel opbrengsten lokaal te houden.

Lokaal eigendom
Het streven om minimaal 50% van de economische eigendom van windprojecten bij de lokale gemeenschap onder te brengen, bijvoorbeeld via coöperaties of andere participatiemodellen.

MER (Milieueffectrapportage)
Een onderzoek naar de milieueffecten van voorgenomen plannen of projecten, dat gebruikt wordt bij besluitvorming over bijvoorbeeld windparken.

Netcongestie
Een situatie waarbij het elektriciteitsnet onvoldoende capaciteit heeft om duurzaam opgewekte energie af te voeren, wat kan leiden tot vertraging of beperking van projecten.

Omgevingsanalyse
Analyse van het lokale speelveld waarin maatschappelijke, ruimtelijke en bestuurlijke kansen en knelpunten voor windenergie in kaart worden gebracht.

Omgevingsfonds
Een fonds waarin een deel van de opbrengsten van windprojecten wordt gestort, bedoeld voor maatschappelijke doelen of compensatie voor de omgeving.

Participatie
Het proces waarbij inwoners, belanghebbenden en organisaties actief worden betrokken bij beleidsvorming en planontwikkeling rond windenergie.

Participatieverordening
Lokale regelgeving die bepaalt hoe participatie moet worden ingericht bij ruimtelijke en beleidsprocessen.

RES (Regionale Energiestrategie)
Regionale uitwerking van nationale klimaatdoelen, waarin wordt vastgesteld hoeveel duurzame energie (zon en wind) in de regio wordt opgewekt.

Rolopvattingen
De wijze waarop gemeenten en provincie hun rol zien in de ontwikkeling van windenergie, variërend van ‘loslaten’ tot ‘regisseren’.

Routekaart
Tijdslijn en plan van aanpak waarin de te nemen stappen, mijlpalen en go/no-go momenten voor de realisatie van windenergieprojecten zijn uitgewerkt.

Scenario's
Verschillende beleidsopties voor de mate van gemeentelijke betrokkenheid en regie, uiteenlopend van 'loslaten' tot 'regisseren'.

SOM-analyse
Stakeholders, Opgaven en Mogelijkheden-analyse; een methodiek om de belangen, posities en prioriteiten van betrokkenen inzichtelijk te maken.

Stakeholders
Personen of organisaties die belang hebben bij of invloed ondervinden van windenergieontwikkeling, zoals bewoners, coöperaties, overheden en marktpartijen.

Windladder
Beleidsprincipe van de provincie Overijssel waarbij windprojecten bij voorkeur plaatsvinden in vooraf aangewezen gebieden of onder specifieke voorwaarden.